

PŘÍLOHY

1. Rozhovor s Marií

T: Tak nejdřív ti řeknu něco o mé bakalářské práci. Já jsem ve třetím ročníku, studuji obor Psychologie a speciální pedagogika. To téma je *Příběhy přírodovědného nadání*, je to na základě rozhovoru se čtyřmi lidmi. O co mi jde, je získat ty lidi pro ten můj výzkum a udělat s nimi rozhovory a zjistit, co je pro ně důležité. Ty jsi třeba úspěšná v biologii, že tě to baví, že ti to jde, že to studuješ, že se tomu chceš věnovat, tak popsat nějaký faktory, co tě formovalo při tom, co tě ovlivňovalo, jestli to byla škola nebo rodina. Zajímá mě čistě takový ten tvůj příběh, jde mi o tebe, o ten tvůj životní příběh, jak si se k tomu dostala a čemu se chceš v budoucnosti věnovat. Jak bys vlastně popsala svůj vývoj nadání. Kdyby si na cokoli nechtěla odpovědět, tak nemusíš, všechno je to anonymní. Tu bakalářskou práci ti pak klidně pošlu. Můžeš si to přečíst a to je ode mě tak nějak všechno. Nebude to trvat určitě déle jak hodinku. Ještě se teda zeptám na ten záznam, jestli ti nebude vadit, že se to bude nahrávat na diktafon?

R: Nevadí mi to.

T: Tak já bych začala s tou školou. Někaký tvůj začátek, vůbec zkušenost se školou, kam si chodila na školu až třeba po tu vysokou školu.

R: Tak na základní školu jsem chodila na svobodnou chebskou školu. To je taková na půl soukromá škola, která měla takový své osnovy, protože já když jsem šla do školy, tak jsem už uměla číst docela obstojně. Tak, abych nemusela na čtení chodit s prvňáčkama, tak jsem chodila ke třetákům, což na normální základce není možný. Takže jsem chodila sem a potom jsem šla na gymnázium normálně státní, protože normálně ve škole, to bylo špatný s jazykama. Takže jsem studovala gymnázium v Chebu, osmileté studium. Tam teda jsem měla výborného učitele na biologii, ale jako bavila mě už před tím no a vlastně teďka studuju Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. V druhým ročníku jsem.

T: Takže si byla na základce všeobecný, a šla si k těm třetákům rovnou=

R: =Já jsem šla do první třídy, ale místo čtení jsem chodila ke třetákům, buď měli čtení, nebo angličtinu, takže vlastně jsem chodila s nimi. Vlastně jsem měla jako už od první třídy angličtinu, což jinak nebylo, tak to bylo super.

T: Ten gympl měl nějaké zaměření?

R: Všeobecný gymnázium.

T: Tam už si se víc profilovala do biologie?

R: Ne, ne. Já jsem to jako od malička měla ráda. Vždycky mě bavila ta biologie, rodiče mě k tomu i vedli. No takže vlastně na tom gymplu mě bavila od začátku biologie.

T: A teď máš obor?

R: Molekulární biologie a biochemie organismu. No protože tak nějak inklinuju víc k tý laboratorní biologii, než lapání broučků na louce [smích], jak já říkám. Ne, to je taky hezký, určitě je to třeba, ale já trošku mám radši tohle, že to má i ten přesah do tý biomedicíny, dělat něco co bych viděla, že může mít smysl.

T: Takže by ses chtěla orientovat na práci v experimentální laboratoři=

R:= no já už teďka jsem v laboratoři virologie, takže už na něčem trochu pracuju, co bude v mojí diplomce.

T: To je teda pětiletý obor?

R: No vlastně tři roky bakalář a pak se člověk hlásí do magisterského.

T: Ty jsi teda už teď součástí nějakého výzkumu?

R: Ehm.

T: To ti bylo nabídnuto?

R: No u nás je to tak, že vlastně, na diplomovou práci musíš se zařadit někam do laborky, kde zpracuješ svojí diplomku. Ta musí být formou vlastního výzkumu a já jsem tak nějak se rozhodla, už v tom prváku, že bych se teda jako někam zapsala. Částečně i mamka má na mě docela velkej vliv, takže když mám ten náskok, tak ať si ho udržím. Tak jsem teda sháněla už v prváku a udělala jsem dobře, protože už

vlastně mám za sebou takový to kolečko s těma základníma metodama a ještě pořád se jich spoustu učím. Ale jako už vlastně můžu začít něco dělat pořádnýho.

T: Ty jsi říkala, že je to teda virologie, co tam teda třeba děláš?

R: No, já konkrétně pracuju na přípravě veterinární vakcíny proti bonitnímu papilomaviru, což je kravský virus. Ještě potom budu pracovat na vakcíně proti jednomu prasečímu viru.

T: Máš tam teda nějaké své spolužáky?

R: Teď už jo, ale v tom prváku jsem tam byla sama. Pořád jsem tam vlastně ještě teď se spolužákama nejmladší, protože tam vlastně jsou dva kluci o rok starší než já a pak už jsou všichni starší a jeden ten spolužák je stejně starý. [skromně hrdé pousmání]

T: Kdo vůbec odhalil ten tvůj potenciál? Dá se to nějak takhle určit?

R: Asi rodiče. Protože vlastně i mamka tím, že viděla, že jsem dost napřed, tak mě dala na tu základku, na jakou mě dala, že jsem se mohla rozvíjet a nemusela jsem se v té první třídě nudit. Tak jako asi rodiče a pak vlastně i na tý střední ten učitel na tu biologii chemii, když viděl, že na to mám, tak mě jako vedl tím směrem. (2) Ale jako i hodně, že mě to bavilo, tak jsem u toho zůstala.

T: Jezdila si na nějaké olympiády?

R: No, já jsem se teda účastnila, už od tý primy, takže šestý třídy, biologický olympiády. Párkrát jsem zkusila i chemickou, jako do kraje jsem se dostala, tam jsem nedopadla špatně, ale ta chemie. Jako je potřebná, v biologii zvlášť, v tom oboru co dělám, ale nemusím zas to nějak úplně tak do hloubky. Nerozumím tomu až tak hodně. Je v tom hodně ta matematika, já matice nerozumím, já ji umím počítat, ale nerozumím jí. Takže víc ta biologie a vlastně i díky tý biologický olympiádě, tak mi to vlastně pomohlo rozhodnout se i vůči škole, jakou si vybrat. Protože, já jsem se vlastně díky tomu, že jsem byla v krajském kole na prvních a druhých místech, no hlavně prvních [skromně, smích], tak jsem se vlastně dostala na letní odborné soustředění Běstvína, což je vlastně teda letní soustředění pro takové vítěze těch olympiád. To je teda čtrnáct dní na Vysočině, kde nám přednášeli vysokoškolský studenti a učitelé, takže vlastně tam teda mi to otevřelo oči a ukázalo mi to tu

molekulární biologii a tu buněčnou biologii a tak. Já jsem fakt věděla vždycky, že to bude něco s biologií, chemií, ale vůbec jsem si jako nedokázala představit co. Věděla jsem, že medicínu ne, ale jinak vlastně jsem tak nějak jako nevěděla pořádně a tohle mi pomohlo se rozhodnout.

T: Chodila jsi každý rok na ty olympiády?

R: No já jsem chodila vlastně od té primy a vlastně na tu Běstvinu jsem jela poprvé až v osmý třídě, že ono bylo možný jet i dřív, ale, ne vlastně, až dýl než v osmý třídě, až na vyšším gymplu jsem jela. Ono bylo možný jet už dřív, ale nějak mi to nikdo pořádně na tom, protože náš kraj je takovej. Karlovarskej kraj malej kraj, tak tam to moc jako neřeší nikdo a než mi to někdo konečně zdůraznil, že tohle je teda výborný soustředění, tak jsem ho párkrát odmítla a jela jsem místo toho k moři [smích]. Takže jsem se trošku ochudila o krásných čtrnáct dní, ale i tak myslím si, že mi to, pak i v těch vyšších ročnících dalo víc, že už to bylo do té hloubky.

T: Ty jsi tam teda ten vyšší gympl jezdila každý rok?

R: =no každej rok.

T: To teda bylo kritérium, že ty si musela tu olympiádu vyhrát=

R: = musela jsem být první nebo druhá, plus se pak ještě ty místa doplňovaly ze třetích míst.

T: Tak jste se tam víceméně sešli taková elita? [nadeneně]

R: [smích] Jo, jo. Oni se tam pak scházeli víceméně ty samí lidi. Oni se teda docela občas někteří, kdo tam nejezdí, tak jako bručej, že když už se tam člověk jako jednou dostane po té biologický olympiádě je vždycky, a že to jako není fér [smích]. Ale tak já si třeba myslím, že to je fér, protože jinak bychom se tam dostali, tak jako tak.

T: To je teda ze všech krajů?

R: Ano, ze všech krajů. Je tam nějaký omezený počet míst, takže oni to pak tak nějak doplní. Různě jsou náhradníci a ne každý tam pak jede. Tak je to takový fajn.

T: Ten učitel ti teda nejspíš také pomáhal v těch přípravách na ty olympiády?

R: Určitě. On vedl i kroužek biologickej. Pak teda přestali být peníze, takže se zrušil, ale vlastně i každý rok pořádal, v tom týdnu po maturitách, nebo když jsou školní výlety. V tom týdnu, tak pořádal takový, říkalo se tomu? No, teď mi to vypadlo. Prostě se jezdilo. Jo! Terénní praxe, biologická terénní praxe, takže se vždycky jelo někam takhle na tejden a jeli s námi ještě další, dva lidi. Jeden učitel, což byl teda v důchodu, ten byl hodně přes entomologii, což je přes brouky, bezobratlí. A ještě jeden bývalý student, který je v Budějovicích a teda šel tam s tím, že chce dělat ornitologii a nakonec se přeorientoval na opice. Tak ten s námi vždycky chytal ptáky. Tam se teda mohl přihlásit, kdo chtěl a pak se teda vybíralo, jestli se tam jde jenom flákat. On se musel zaplnit i ten autobus, takže tam jelo dost lidí jen tak, jako na dobrej školní výlet. Ale bylo to super.

T: Jakou máš zkušenost se svými vrstevníky?

R: No, to bylo trochu blbý. No na tý základní škole, to bylo teda trochu horší. Tam jsem se dostala, oni tam byly docela malý třídy, tím, že to byla soukromá, tak nás tam teda bylo tak maximálně dvacet prvňáčků. Dostala jsem se do třídy s holkou, která, byla podobně nadaná jako já, taky byla napřed, chodily jsme vlastně spolu do tý třetí třídy číst. A ta teda v tý první třídě mě šikanovala, ale pak jsme se zase nějak začaly naopak kamarádit, ale ta první třída byla pro mě krušná, já jsem měla vlastně dva kamarády z tý třídy a zbytek byl proti mně. No a pak teda na tom gymplu, to bylo v pohodě a já jsem tam teda byla za největší šprtku [smích]. Ale já jsem zas byla taková, že mi to bylo jedno, že jsem jim s těma věcma pomohla. Já jsem věděla, že jako mám tam pár dobrých kamarádů, kterým věřím, a ostatní mě mají rádi, protože jim dávám ty věci a vnitřně mě nemusí. Ale já jsem je taky vnitřně nemusela, takže jako, to bylo takový neutrální prostředí. Musím teda říct, že teďka konečně na tý vejšce jsem s lidmi, který mají stejný zájmy, a že tam jsem se našla. Jako ne, že bych na gymplu nějak trpěla, ale člověk jak prostě ví o něčem dost a chce se podělit a teď ty lidi. Prostě než by jim to vysvětlil, tak to může tak doma si povídat s rodičema o tom, no a je to takový, (2) když jsem začala řešit něco biologickýho, tak jsem byla za trošku magora. A teďka je to vlastně úplně normální. I tím, že prostě moje třída byla celkově, tak jako orientovaná, že biologie a chemie pro ně vopruz a vlastně nikdo tam nebyl v tý třídě. Ze začátku tam byli lidi, co měli podobný zájmy a ty potom třeba skončili anebo se nějak přeorientovali. No a vlastně naše třída, velká

většina šla na nějakou ekonomku nebo něco takovýho, takže vlastně jsem tam ani s nikým to společný téma neměla. Ale tak jako bylo to lepší než ta základka.

T: Jak si říkala, že tě maminka hodně podporuje, tak jakým způsobem?

R: Mamka je normální zaměstnanec a taťka je umělecký řezbář, takže on vlastně pracuje doma, takže většinou taťka má čas nás s bráchou někam vozit. Tady to zázemí nám dělá hlavně táta. No ale jako, mamka, ona pro mě byla jako inspirace, když jsem byla malá. Já jsem vždycky měla od ní ty knížky, prohlížela jsem si knížky o přírodě místo nějakých pohádek. Spoustu věcí mě naučili oba rodiče. Taťka tím, že je umělecký řezbář a vlastně i vyučený zahradník, tak mě učil různě ty zvířátka. Mamka to zase trochu brala, že mi sehnala v práci mikroskop a učila mě mikroskopovat a nálevy a ty věci, co ty nadaný děti nadchnou z tý biologie, že koukaj na nějaký mikrosvět. Tak to bylo tohle. No a jinak, mamka mi pomohla i vlastně nějak směřovat, když jsem nevěděla, tak mi jako radila, ať jdu třeba na farmacii nebo tak. Ale když jsem si vybrala třeba jinak, tak sice mamka, no abys pak měla z toho peníze, ale nerozmlouvala mi to. Prostě jenom chce, aby jsem si našla nějaký dobrý uplatnění a určitě mám v našich oporu.

T: A maminka dělá co?

R: Maminka dělá úpravu vody a teď se teda dostala na řídicí pozici, takže teď teda už úplně tu svojí odbornost nedělá, ale má teda vystudovanou VŠCHT, obor Úprava vody. No takže teďka musí malinko řešit i politiku a takový ty věci, docela náročný.

T: Už si dosáhla nějakých cílů v biologii, kterých si chtěla?

R: Moje úspěchy jsou teda určitě ty výsledky z tý biologický olympiády. Ten úplně poslední rok jsem se málem dostala na mezinárodní biologickou olympiádu. Byla jsem první náhradník, uteklo mi to asi o bod, ale tak nevadí [smích]. No bylo to fakt těsný. Tam mezi námi už moc velký rozdíly nebyly, takže udělala se jedna drobná chybička. A vůbec toho jako nelituju, trochu mě to mrzelo, protože to bylo, až někam na Taiwan se letělo, ale tak zase třeba se tam dostanu jindy. A to byla teda celosvětová, tam vlastně jedou čtyři lidi z republiky, tak jsem byla pátá. Tak to byl můj velký úspěch a pak teda to, že jsem se dostala na tu školu. Já jsem vlastně nemusela dělat díky tý biologický olympiádě přijímačky. Ale i tak vlastně, to je můj úspěch, že dělám, to co mě baví, že jsem si tak dokázala vybrat a že i dělám teďka

v tý laborce. Nevím. Já mám tak ty cíle většinou, že mám třeba sen, ale říkám si, to vůbec není důležitý. To se třeba někdy naplní a dávám si cíle jako takový reálný, abych je pak mohla plnit. No jako, že udělat zkoušky a teď třeba dostat se na Erasmus. Takže takovýhle drobnosti. Jo, to bych chtěla, i částečně musím proto, že jinak mě mamka zabije [smích]. Ne, tak jak to tady je v Český republice docela špatný s financováním tý vědy, tak bych se měla i tak jako tak orientovat na zahraničí. Vyjet bych teda chtěla v rámci školy určitě aspoň jednou, to určitě. A já teda jsem hroznej poseroutka a jinak takový vlastenec nebo já nevím. Já mám Českou republiku ráda, ale vím, že to je špatný, takže spíš než, že bych chtěla, tak asi budu muset. Jako tady ta věda je výborná, ale zrovna to vidím v laborce, že možná ty dotace nebudou takový, možná ty granty nedostaneme, že budou muset propouštět. To pak je špatný, když člověk nemůže dělat, to co chce, protože nejsou peníze na materiál nebo tak. Takže to zahraničí možná bude nakonec nutný. Ale nad tím já teďka vůbec jako nepřemýšlím, protože to je ještě hodně daleko.

T: A kdyby si mi měla říct nějaký svůj velký cíl? Co by si opravdu jednou chtěla dělat?

R: Já bych chtěla vymyslet nějaký lék. Nějakou možnost léčby nějaký lidský nemoci. Tak tradičně se říká lék na rakovinu, ale ono to není tak jednoduchý. Ono to úplně nejde jako udělat obecně, ale třeba na jeden typ nebo já nevím, nějaký očkování proti něčemu. Něco velkého, aby to mělo nějaký ten dopad na toho člověka, aby to pomohlo.

T: Tak už proto děláš=

R:=no [smích] zatím na zvířátkách, ale..

T: Jakým způsobem se učíš?

R: Já teda musím upřímně říct, že já když se učím a pak slyším, já teda nevím, jak moc mi ty lidi říkají pravdu, jak oni se učí, a pak já dostanu o dva stupně lepší známku než oni. Nevím, jestli je to tím, teda mojí mozkovou kapacitou nebo tím, že mám to učení, asi jako nějak efektivnější, protože já se časově neučím tak moc třeba jako jiný lidi. Já se učím, většinou na tu zkoušku musím mít týden a ono to ani v tom zkouškovým nejde udělat jinak. Míň než týden občas teda hrozí a letos to určitě hrozí, protože mám teda šest zkoušek na pět týdnů a já si myslím, že bych se učila

dýl než týden tak už to stejně zapomenu, co jsem se učila. Takže mám tak jako plus mínus týden a mám vždycky teda jako svoje poznámky, já prostě nemůžu na ty přednášky nechodit, protože mě to přinese nejvíc. Já si nejvíc pamatuju z toho, že to slyším, že tam sedím, tak si to napíšu v ruce. Já to třeba do počítače psát nemohla, takže vlastní poznámky plus ty prezentace. Většina našich učitelů má prezentace tak dobrý, že se z nich dá částečně učit a pak teda naše bio-fórum, což je teda portál, kde se píšou různý, co si kdo pamatuje z testu a co tam bylo. To já si teda vždycky procházím, ale tím stylem, že se snažím sama na to odpovědět a je to takový jako předposlední den učení, kdy si chci zopakovat a zjistit, jestli bych na ty otázky uměla odpovědět a pak vlastně si dohledávám to, co jsem nezvládla a snad to stačí. Zatím mi to stačilo na jedničky.

T: Tak já se ještě vrátím trochu ke škole, jestli ti škola dávala dostatek informací, který si potřebovala?

R: Nedávala, poslední dva roky jsem se nudila vyloženě na tý biologii. Chemie to jsem potřebovala, to jsme tam měli totiž občas výklad takový chaotický, že sice náš učitel byl bezva, ale musel začít být léčený, protože měl rakovinu. Nakonec umřel teda, takže jsme měli supla na téma, který bylo potřeba pochopit a ten učitel to nevysvětlil tak dobře. Od té doby jsme měli takovej bordel. Takže ta chemie, to byla věc, kterou jsem si vzala v tom maturitním ročníku na maturitním semináři, tak mi dala asi nejvíc. A pak jazyky, ty byly pro mě důležitý, hlavně francouzštinu jsme měli super. No a jinak jako biologie, to jsem věděla víc než ta učitelka v některých oborech určitě. Ono je blbý, že ty středoškolský učitelé si nezjišťují nové informace a pak vlastně vypráví věci, který jsou třeba deset let starý. To je podle mě docela špatný, protože třeba zvlášť na té fakultě chtějí nové informace u těch přijímaček. Na medicínu to asi stačí nebo na farmacii, to jsou ty přijímačky více méně jako pasivní znalosti. Nám ale ne, protože naše fakulta dělá i pokroky v biologii. Tam člověk, co jde na přijímačky, jezdí jako celý zimní semestr poslouchat, což je dobrý, ale přijde mi to jako velká výhoda. Takže já většinou v tý biologii, jsem si četla povinnou četbu na maturitu, ale asi do té sekty, druháku, tak to mi asi ta škola něco dávala.

T: To sis brala nějaké jiné knížky doma a četla sis o tom?

R: Já jsem si nechala koupit knížku, která se jmenuje úplně jednoduše Biologie. Naštěstí teda byla česky, protože teď ty učebnice jako vyšší, už jsou jenom

v angličtině. Byla to takhle tlustá knížka a měla asi 3 kila, doporučovaná jako pro poslední ročník a pro první ročník vysoké školy. Tu jsem se snažila přečíst. Nedočetla jsem ji celou, ale přečetla jsem z ní hodně a myslím, že i pro tu biologickou olympiádu mi to pomohlo, jako že tam se člověk dozvěděl zajímavé věci. No to jsem si četla a jinak, já jsem měla dost kroužků, takže jsem ten čas i měla docela využitý. Hrála jsem na zobcovou flétnu a i před tím, když jsem byla mladší, tak jsem chodila na výtvarku a na různé tady ty zuškový věci.

T: A nějaký sport?

R: Dělal jsem jachting a docela i závodně, ale tam byl problém s kolektivem, takže jsem s tím sekla asi rok před maturitou. V maturitním ročníku, protože jednak jsem fakt, jachtařská sezóna je někdy od dubna asi do září, října a to je období těch zkoušek a tak a jak se blížila ta maturita a já bych měla být každý celý víkend někde na vodě, tak toho člověk moc neudělá. Plus teda hlavně ten kolektiv tam byl fakt na nic. Já jsem se tam vyloženě cítila jako outsider, tak jsem se na to vyprdla. Taťku to docela ranilo, protože taťka nás k tomu s bráchou přivedl a mě to jako, já bych si na tu loď ještě někdy sedla jen tak pro radost, ale závodit se mi už nechce.

T: To je taky hodně o rozvíjení logického myšlení, ne?

R: Jo, jo, to je hodně o myšlení. Mě obecně, šli menší vody, kde to bylo opravdu o chytrosti a zvlášť, když foukalo málo. Když to mělo být takový to, jak je ten bourák a na celý vodě to fouká úplně stejně, tak já, jak jsem malá lehká, tak jsem tu loď občas nezvládala. Tak jsem se propadala na tom startovním poli. Starty mi nešly, ale jinak, když foukalo málo, tak jsem měla přezdívkou ultralight, takže mi to jelo [smích]. A dostala jsem se vlastně, k nám se dostala nová lodní třída a taťka se nějak s tím chlapem znal, tak jsme to vyzkoušeli. Dostala jsem se i na mistrovství světa, ono nás bylo tak málo, že jsme jeli úplně všichni, tak to jsme si teda užila i jachting na oceánu. Byli jsme ve Walesu, takový hodně otevřený záliv, tak to byl hodně adrenalin. Nakonec jsem s tím přestala a teď, když to vidím, jak je to zkouškový uspořádaný, tak bych na to stejně neměla čas. Taťka sice, *no ty lidi s vejškou to zvládaj*, ale oni choděj třeba na ekonomku, nebo na nějakou lehčí školu, já bych to nemohla zvládnout. Je to časově a finančně náročné.

T: Chtěla by ses k tomu vrátit?

R: No určitě ne vrcholově. No jak jsem tak jako vypožadovala, jak je to blbý, že se člověku i nechce, tak já určitě nebudu svoje děti vést k tomu vrcholovému sportu. Ať si sportují, ale nebudu je nutit, dokud nebudou v něčem fakt dobrý, aby něco dělali jako takhle moc. Neříkám, že to bylo špatný, že bych z toho rodiče nějak vinila nebo tak, ale prostě nebudu k tomu ty děti takhle vést. Ono je to třeba i fyzicky náročný a pak z toho i začínali bolet kolena, takže jsem i ráda, že jsem s tím přestala.

T: To si dělala od malička?

R: Ano, ono je dobrý začít dřív. Člověk se naučí myslet, ale je pravda, že ty malý děti většinou z toho i mají strach. Já jsem tam měla hrozný strach, sama na vodě, loď je malá, voda velká. Jako vlastně de facto nic se nemůže stát, člověk má vestu, akorát já nemám zub. Mám falešnej [smích]. To byla náhoda, fouknul vítr z druhý strany, to mi bylo asi třináct. Byl to šok. Ale určitě je to hezkej sport, sezení na vodě, to je fajn.

T: Jaké jsou tvoje silné a slabé stránky ve vztahu ke studiu.

R: Tak já myslím, že určitě silná stránka je to, že si hodně pamatuju z přednášek, že mi to fakt pomáhá tam být. Spolubydlící mi říká, *proč tam chodíš, když se to můžeš naučit odněkud jinud*. Ne, to bych u toho strávila třikrát tolik času. A určitě fotografická paměť. Když jsou dobrý prezentace nebo mám dobrý poznámky, tak se mi to pak promítne v hlavě, když píšu písemku. U jedné zkoušky se mi stalo, že jsem měla perfektní prezentaci, že tam byla jedna otázka, že jsem si normálně cvakala slidy v hlavě a je to určitě užitečný. Hlavně v tý molekulární biologii, kde i člověk musí mít představivost na tý úrovni, co jako není vidět. Nějaké ty modely si umět sestavit, jak to funguje. Tak tohle naštěstí mi jde. A slabý stránky (3) já nějak jako nevím, ale asi třeba to, že když se mi nakupí víc věcí najednou, který musím odevzdávat nebo tak, tak mám fakt jako silnou prokrastinaci. Já mám radši, když mám ty úkoly jako postupně, když se mi to nahromadí najednou, tak se mi do toho nechce. Když začnu, tak to jako odbíhá, ale když toho mám hodně najednou, tak k tomu mám absolutně nechuť. A pak teda učení se věcí nazpaměť. Na to fakt nemám mozek. Fakt, když jsem se učila vzorečky a takové to triviální, název, vzoreček takže aminokyseliny, nějaký ty nukleotidy, tak jsem musela mít kartičkovou metodu. Nakreslila, napsala jsem si názvy a jela jsem, a když jsem něco nakreslila špatně, tak jsem to vrátila do balíčku. U toho jsem strávila třeba čtyři hodiny, než jsem se to naučila, takže to šlo, ale jinak bych se to nenaučila. Nejhorší,

to byla katastrofa, dějepis. Letopočty a jména. Já si třeba nedokážu představit studium na medicíně. Já bych měla asi problém. Oni to mají tak, že se jim to učí líp, že jim to ukazují přímo na kostře, pro mě by to byl asi docela zážitek.

T: Navštěvovala si nějaké kurzy mimo školu, co se týká té biologie?

R: No, u nás jako kromě toho biologickýho kroužku, co založil náš učitel, což bylo vlastně v rámci školy, tak ten Cheb je malej. Tam v tom Karlovarském kraji nic není. Teda pak, co jsem si slyšela, že jezdili lidi, teďka moji spolužáci, tak jsem si říkala, *hm, taky bych chtěla bydlet v nějakém větším městě, mít to blízko od Prahy třeba.*

T: Máš nějakou práci v tomto oboru?

R: V té laboratoři, sice to není za peníze, ale je to práce. Ale časem třeba za peníze budu rozhodnutá tam zůstat, ale jinak ono se to docela blbě shání. A většinou nenechají člověka dělat tu odbornost, spíš třeba myje nějaký nádobí nebo tak, takže já jsem radši v laborce a chodím na nějakou brigádu, která je za víc peněz.

T: Co tě nejvíce motivuje, když máš řešit nějaký problém?

R: No, že musím [smích]. Ne, tak když mě to zajímá, tak je to určitě motivace nebo když z toho může být nějaký zajímavý výsledek. Tak to určitě, ale většinou ten deadline tlačí.

T: Co ti třeba nejvíce pomáhá, když řešíš nějaký úkol?

R: No totiž u nás na tý škole, to není z téma úkolama tak valný, že bychom jich dostávali dost nebo tak.

T: Nebo třeba v té laboratoři, když musíš něco dodělat?

R: No, já tam ještě nic moc nedělám. Já mám teprve zadanou bakalářku, ještě jsem se k tomu víc nedostala, nějak začít řešit. My máme druhák jako fakt nabitý. Ono je to u nás, jaký si to člověk udělá, takový to má. Ale člověk si chce nechat na ten třeták volno, takže ani nemám moc času se do toho nějak jako pustit. Já mám většinou problém začít, když už začnu, tak se to píše samo, jako že nějak si uspořádám myšlenky, aby člověk začal nebo tak, to je asi nejtěžší a pak už to jde.

T: Myslíš si o sobě, že jsi nadaná?

R: No asi jo no. Já jako jsem skromný člověk, ale když to teď vidím. Já jsem si totiž třeba neuměla představit to porovnání. Tak na té biologické olympiádě jsem se tam viděla, že jsem teda mezi těmi úspěšnými řešiteli, že jsem teda měla šanci, ale jak říkám, tak se uvidí na veřejnosti. Ne všichni choděj na biologickou olympiádu, ale musím říct, že i tam jsem mezi těma nejlepšíma. Asi jsem nadaná.

T: Co je nadání nebo talent? Co to pro tebe znamená?

R: Já si myslím, že to je to, co jde člověku trochu líp než těm ostatním. Nemusí tomu věnovat takový úsilí, aby se to naučil. Jasně, že to není jen tak, tam sedět a nechat si to padat do hlavy. Jasně, že tomu musí člověk něco věnovat, ale myslím, že ten talent spočívá v tom, že to jde snadněji. Já nevím, jestli je to tím, že to člověka tak baví, že mu to jde líp, fakt nevím, čím to je.

T: Při nějakých hodinách, např. v té biologii, používáš jiné postupy? Třeba zrovna na tom gymnáziu, jestli si to nějakým způsobem jinak řešila?

R: Na tom gymplu nebylo moc co, tam jsme se učili spíš ta fakta. Ale jinak jako třeba v maticce nebo v chemii, tak, já nejsem tak matematicky, jako že bych si vymyslela jiný postup. Já jsem se tam naučila, co nám oni řekli, když nám dali víc možností, tak jsem si vybrala tu, u které nasekám nejmíň chyb. To jsem se naučila a používala jsem to jako kuchařku. A ještě jsem línej člověk, takže si nerada pamatuju vzorečky. Když byla možnost dělat trojčlenku místo vzorečku, tak jsem dělala trojčlenku, což třeba byl velký rozdíl mezi osmiletým a tím čtyřletým gymplem, co jsem si tak všimla. Oni se fakt radši něco naučí mechanicky než prostě, my jsme líný, tak si na to přijdeme logicky a tak.

T: Myslíš si, že vás naučili myslet?

R: Já si myslím, že ten osmiletý gympl dá člověku to, že si vybírá informace, co jsou pro něj důležité. Umění selektovat, nevím, jestli je to tím, že člověka už to tak otravuje [smích], ale já fakt nevím, tak nějak jsem to vyzorovala.

T: A na té vysoké škole?

R: Já nevím. Já fakt myslím, že třeba ty molekulární mechanismy se mi chápou rychleji, protože si je umím představit. Prostě, když vidím obrázek, co nám ukazuje,

tak vím, na co se koukám a pak si to dokážu představit. Ale nevím, jestli myslím jinak než ostatní.

T: Tak moje poslední otázka, měla jsi někdy problém s tím, že jsi dívka, a že se orientuješ v téhle oblasti a že je to nadání v biologii. To není zas tak, jako třeba v té matematice a chemii, ale jestli třeba máš nějakou takovouhle zkušenost?

R: Já myslím, že ne. Nás je tam i víc holek. Myslím, že chlapi tam mají celkem harém. [smích]

2. Rozhovor s Alešem

T: Tak já se tě ještě jednou zeptám, jestli ti nebude vadit, že budu tenhle rozhovor nahrávat na diktafon?

R: Ne, nebude, dobrý.

T: Tak skvělý. Já bych se nejdříve ráda zeptala, co vůbec studuješ?

R: Mezinárodní obchod na VŠE.

T: A řekl by si mi, jakou máš zkušenost se školou jako takovou? Třeba co si studoval za základku, pak jak si šel na střední a tak dále.

R: No, já jsem to měl takové veselejší tu školu. Já jsem šel do Hořovic, což je taková vesnička kousek od Ostravy. Tam jsem strávil první čtyři roky. Tam jsem se vlastně i poprvé setkal tak nějak s tou matikou, s tou nějakou olympiádou. Což rodiče po těch čtyřech chtěli, abych pokračoval tam kde sestry na biskupském gymnáziu, kde obě sestry studovaly. Takže na pátou třídu jsem šel na soukromou do Ostravy, která byla vlastně hudebně zaměřená, což bylo takové hodně od mé strany. A to byl teda ten rok, kdy jsem to měl zaměřené na tu přípravu na ty přijímačky, abych se dostal na ten gympl, což byla ta církevní škola. Což mi šlo trochu proti směru a pak jsem se na školu nedostal. Nicméně ta soukromka byla jenom do páté třídy, což ty přijímačky byly totální propadák. Právě, že jediné co mi tam nedávali byla ta matika a vzhledem k tomu, že z těch zkoušek z té církve a vlastně obecně těchto věcí jsem byl úplně nula, téměř doslova, takže to nějak nevyšlo. Šel jsem potom do Hrabové, kde jsem měl jednoho učitele, matikáře a právě ten se mi věnoval víc nebo mi to dělal jakoby

zábavnější ty hodiny, protože viděl, že se tam doslova, ještě s jedním právě klukem, co jsme se tam dost nudili, tak to dělal takové zajímavější pro nás. Dával nám ty nejtěžší úkoly a tam jsem se už začal aktivně účastnit všech těch olympiád, co byly k dispozici. Pak vlastně v sedmé třídě jsem šel na španělsko-české gymnázium jako bilingvní, což zas nebylo s tou matikou spojené ani obecně s těmahle věcma. Spíš ještě míň, než normální ty obory. Tam jsem vlastně vydržel tři roky, přičemž mi zase všechno zahltila ta španělština. První dva roky byla příprava, kdy jsme měli šíleně moc, snad 11 nebo 12 hodin týdně španělštiny. Takže to byla příprava na to, že jsme potom měli mít všechny předměty ve španělštině. Dokud jsme měli teda jenom tu španělštinu, tak to šlo, ale jak se to přehodilo do té španělštiny, tak mi šly ty známky celkem radikálně dolů, protože člověk se samozřejmě neučil ve škole – gympl. Takže to tam nějak neklapalo. Tak se rodiče rozhodli, že mi s tím nějak pomůžou a tak mě poslali na rok do Španělska, kde jsem se právě mohl vybrat obor. Tam byly tři druhy tříd, jako humanitní, science, vědy a mix obou. Poprvý jsem šel do toho vědního, přičemž jsem se dozvěděl, že potom bych srovnávačky musel dělat z těch opačných předmětů, protože mi zas máme tohle spektrum, takže já bych musel dělat ty srovnávačky z, já nevím, z historie, z biologie a podobně. Tak jsem si na druhým semestr změnil ten obor na ten historie, abych srovnávačky dělal z fyziky a matiky, což pro mě bylo pohodlnější. A pak jsem se vlastně vrátil a to jsem měl trochu problém ve škole spíš s chováním teda, protože mi všechno najednou připadalo celkem takové hloupé. Zvlášť jako přístup k učitelům a od učitelů ke mně. Takže tam to nějak nedopadlo a tak jsem z toho španělsko-českého ze dne na den změnil na kanadsko-český, což bylo celé v angličtině, což bylo takové zábavné. No a tam jsem teda už úspěšně dostudoval [smích] a teďka tady no, což byla vlastně taky jedna ze dvou možností.

T: A jak to, že si takhle hrozně přeskakoval? To tě vždycky omrzelo ten určitý obor, co si studoval, že si šel, vlastně úplně si změnil směr, najednou z té španělštiny vlastně na tu kanadsko-českou školu?

R: Jako to spíš bylo takové, že po té čtvrté třídě, přece jenom to byla jako na vesnici škola, takže ta úroveň asi byla horší než všude jinde. Tak to bylo spíš takové jako polepšení, že jsem šel do té Ostravy na tu hudební školu. Nicméně, byla to soukromka, takže tam ti učitelé by měli být lepší, jestli byli nebo ne, těžko říct. Tam už teda v té páté jsem tam nemohl pokračovat, protože to končilo tou pátou třídou a

vlastně se počítalo s tím, že ty děti půjdou na ten gympl, takže jsem potřeboval někam jít. Byly tam čtyři holky, co se taky nedostaly a šly právě do té Hrabové, takže právě jsem si říkal, že půjdu taky a tím pádem už tam budu mít nějaké ty známé, protože mě to taky docela drásalo nervy, furt jako měnit kolektivy. Takže to jsem vlastně změnil a pak z té základky, to jsem chtěl jít na ten gympl, přičemž rodiče mi teda moc šancí nedávali na ten španělsko-český. To byl strašně komické. To mi teda hodně nedávali a furt mě nutili, ať chodím na různé ty přípravné kurzy. A to ještě [smích], když mě vezl taťka na ty přijímačky, tak mi říkal, jestli to nemá rovnou otočit, že to nemá smysl mě tam posílat. No to bylo právě dobrý a já jsem skončil třetí. Asi z devadesáti brali třicet a já jsem skončil třetí, takže to jako taťka nechtěl skoro věřit.

T: To bylo takové zadostiučinění.

R: Jo, to bylo takové, ano, *ani tam nechod'*. A to vlastně jsem taky změnil tu školu z té základky na ten gympl, to byl asi krok vpřed. Potom to Španělsko, tak to bylo vyloženě kvůli jazyku, abych ho pořádně chytnul a potom to bylo vlastně kvůli tomu, že jsem dostal trojku z chování za nepříjemný rozhovor s mojí paní učitelkou třídni na gymplu. Taťka říkal, že bude lepší, když vyměním školu, protože mě rozhodně nenechá udělat maturitu z češtiny kvůli tomu rozhovoru. Tak právě Adla chodila na ten kanadsko-český, takže to bylo zase, že tam chodila ségra, že už tam bylo dobré zázemí.

T: Takže ty si vlastně z toho španělsko-českého si přešel kvůli tý učitelce, nebo kvůli těm problémům celkově s kantory?

R: No spíš, jako mě ta škola už nebavila, takže mě to už nic moc nedávalo.

Vzhledem k tomu, že tam ta úroveň, těch věcí mi přišla nijaká a také už i ty lidi mě tam omrzeli. Já už jsem se, než jsem odjel do Španělska, tak jsem se tam už s moc lidma nemusel. To se strašně rychle protřídilo. Jsem tam měl dva tři kámoše, se kterýma jsem se bavil, i když jsem byl v tom Španělsku, takže jsem měl pocit, že mě ta škola už nijak (2)

T: Neobohacovala?=
=

R: =no, no, přesně tak. Že už to nemělo ten tah. Takže jsem se rozhodl.

T: A kdybys měl třeba porovnat to Španělsko s českou školou, jak to vypadalo?

R: Tak tam to bylo hodně. Mě třeba strašně překvapilo, jak to měli už rozdělené, jakože u nás se to vlastně dělí pořádně až na té vysoké, že vlastně ty střední jsou víceméně všechno to samé, pokud se neberou nějaké ty průmyslovky. A tam to byla prostě klasická škola, kde měl člověk ty obory, ale to přitom některé hodiny se i promíchaly mezi těmi studenty. Ale že tam právě i třeba ta vědecká větev, že už měla hodně málo té historie, hodně málo té biologie a zase tím pádem mohla mít víc té matiky, fyziky, chemie. Takže mi to přišlo takové už lepší. Na druhou stranu, když člověk nevěděl, co chce dělat, tak to bylo horší, ale když už měl někdo představu, což ale ono to nebylo zas tak závazné. Přece jenom člověk už tuší, do čeho půjde=

T: =jaký má cíl=

R: =přesně tak. Takže v tomhle tom mi to přišlo lepší o hodně. A to mi přijde, že je to takhle asi hodně individuální, u těch učitelů. Jako ve Španělsku jsem měl dobré učitele na všechno, musím uznat, takže já si nemám na co stěžovat.

T: Kolik umíš jazyků? Když umíš tu španělštinu, to si byl hozený do vody anebo si už chodil na nějaký kurzy? Ty si byl na té škole, tak si měl nějaký základ?

R: Tam to bylo, člověk jako měl ty slovíčka, měl tu gramatiku, ale na té škole podle mě i ty lidi co udělali tu maturitu pořádně nejsou schopní se domluvit. Ono to byl rozdíl, když porovnám, jak jsem se posunul v té angličtině za ten rok a půl, co jsem na té škole byl, té poslední a té španělštině za ty tři a půl roku, co jsem tam byl. Tak za ten rok a půl jsem se naučil mnohem víc, než za těch tři a půl na tom. Tam šlo o to, že ve třídě bylo třicet lidí, a když ten učitel má pětáctyřicet minut výuky, tak prakticky na studenta minuta a půl. A je to jako úplně minimum, což na té kanadsko-české nás tam bylo deset, takže tam to bylo takové intenzivnější, takové aktivnější. Člověk se tam posunul víc, možná, že na tu gramatiku a tak byli lidi malinko slabší, nicméně jako o to víc to dohnali tím, že dokázali mluvit, dorozumět se. Takže v tom mi to přišlo zase mnohem lepší.

T: Takže tu matiku si nikdy nerozvíjel?

R: Já jsem ji nikdy neměl jako školu, na tu matiku. Nicméně pokaždé jsem měl na škole učitele, který si mě nakonec všimnul a tak mě celkem jako tlačil do toho, abych

něco dělal. Mě to celkem dlouhou dobu, dokonce nějak nezajímalo. Takže ta matika jako taková to začalo hned v té čtvrté třídě, ještě v těch Hořovicích, kdy jsem měli jednu, já už ani nevím, jak se to jmenovalo ta soutěž. Bylo to takové první, to mělo asi šest nebo sedm domácích kol, kdy člověk dostal papír, to bylo asi na půl roku nebo na sedm měsíců, fakt docela dlouho. To měl člověk měsíc na to, aby to vypracoval, což já jsem se do toho přihlásil jenom tak, takže s tím člověk ještě nějak moc nevynikne. Já zas možná takovej génius nebudu [skromně, smích], abych vynikl takhle brzo. No takže jsem si to vzal a domácí přípravu mi dělal taťka, kterej je na matiku bedna, docela taky. A potom to závěrečné kolo, když se mě jako, protože na to chodila i ta moje sestra, mladší Adla, i ta moje ještě druhá sestra, všechny na tom byly. Takže taťka nám vždycky udělal ty domácí kola a pak jsme tam šly a to jsem teda skončil nějaký druhý. To tam byli i lidé z páté třídy, takže to byl takový docela úspěch můj. A taky jsem si říkal, že to nebude nic extra takového. V té páté třídě, to jsem chytl třídní, která právě říkala, že ta církevní škola, že to je úplně mimo, že by mě měli dát, mi doporučovala na nějakou tu matematickou, že když nemám ten challenge v té třídě, tak já se nemám ani chut' rozvíjet. Jo, když člověk prostě=

T: =potřebuješ tam mít nějakého konkurenta=

R: =přesně tak. Když učitel vysvětlí za pět minut látku na celou hodinu a ostatní to potřebují slyšet ještě desetkrát a mně už by to stačilo jenom jednou, takže to člověka docela štve. A ta to právě brala, že jsem měl extra hodiny s tou učitelkou a ta mi právě dávala ty hodiny češtiny navíc, abych dal ty přijímačky a všechno. A právě se víc zaměřovala na tu matiku, protože jí přišla strašná škoda toho nevyužít. A potom hned, jak jsem přešel do té šesté třídy, tak jsem toho hned využil. Tam byli už nějakí ti klokánci a tam jsem vždycky měl docela nadprůměrné ty výsledky a nějaké ty olympiády a všechno různé tam jsem se taky párkrát dostal do krajského kola, což bylo fajn. Ono to většinou tím končilo, ne že bych se tam někdy nějak super umístil, jednou jenom [smích]. Ale jo, jako většinou jsem se do posledního kola dostal. Takže to bylo fajn.

T: To bylo teda vždycky celostátní?

R: To bylo spíš krajské. Ty celostátní, to byla jediná. To jsme měli na tom španělsko-českém gymplu a to mělo být v té druhé polovině roku. To už jsem odešel a to jsem tam právě chtěl jít s tou novou školou, protože mě na to učitelka připravovala na

tuhle soutěž. To byla asi jediná na gymplu, kterou jsem měl možnost jako z jazykového gymplu dělat. Dělal jsem to státní kolo, což ty jazykové tam většinou měli jako, ne zákaz, ale nebyly ani dva, že se neuplatňovala ta účast.

T: Ta matika teda nebyla tak důležitá pro ně=

R: =přesně tak. To nechtěli ty lidi, že by se tam stejně nikdo nepřihlásil. A to byla jako týmová, pětice lidí. A když jsem přišel na tu novou školu, tak jsem začal shánět čtyři lidi, kteří si tam chodili jenom vypít kafe. Já jsem se toho chtěl prostě zúčastnit, protože mě ta učitelka na to připravovala, tak jsem si říkal, že by to bylo fajn. A nakonec jsem se teda nezúčastnil, protože jsem ani ty čtyři lidi na to kafe nesehnal. Což bylo docela smutné. Ale tak to byla jediná. Ale jinak všechny ty krajské, co byly, což byla většina, málokdy to bylo jenom to okresní kolo, takhle končila snad jenom jedna, jestli vůbec, vždycky to krajské kolo, to jsem zvládnul.

T: Takže si byl úspěšný v tom, jak si se umisťoval na nějakých těch příčkách, že tě to bavilo=

R: =přesně tak. Nikdy to nebylo, že bych to nějak super rozvíjel, přímo školou nebo takhle, spíš mě to bavilo. Tak po té teoretické části, než vyloženě drtit se hodně příklady, teorii. Mě spíš bavili takové ty alternativní, že mi švagr právě dal pár knížek od jednoho matematika, myslím, že to byl Argentinec a právě tam to bylo takové, ty zákoutí matematiky, o kterých se ve škole nemluví. Takže to bylo to, co mě vždycky bavilo.

R: Takže to byla taková inspirace pro tebe?=
T: = přesně tak.

R: Takže si používal při hodinách matiky jiné způsoby, než vám byly daný? Vymýšlel sis různé jiné postupy při zadaném úkolu než ty, které byly dané? Dělal si nějaké varianty?

T: Jo, jasně, to k tomu patřilo většinou. Mě to přišlo buď strašně pomalý, anebo že by na to sedlo něco líp. Člověk, když jsem to měl rychleji vypočítané tou oficiální metodou, tak jsem trávil čas tím, vždycky vymyslet něco. Sem tam se to povedlo, sem tam ne.

R: Měl si nějakého učitele nebo učitelku, která tě k tomu trošku hnala, podporovala?

T: Spíš tak jako popichovala. Přimo ta podpora, to bylo málokdy, ale spíš jako se snažili dávat mi v hodinách jako ten prostor, co jsem chtěl. Někteří to už i vzdávali, že o to, už nějak potom moc extra nestojím. Hlavně na té jazykovce, jak jsem přešel na to španělsko-české, tak tam až teda potom jsme chytli učitelku, která měla zájem na tom, abych se tam nějak umístil v tom celostátním kole, ale jinak to bylo spíš takové.

T: Takže to byla taková tvoje libůstka. Nechtěl by ses tomu nějak věnovat víc dál. Teďka ani nestuduješ nic s matematikou.

R: Já jsem se právě strašně rozhodoval v tom čtvrtáku, jestli jít právě na tu ekonomku na ten mezinárodní obchod anebo na robotiku, kybernetiku, což bylo to, co jsem chtěl od základky celou tu střední, jsem prostě chtěl jít do toho oboru. Ale nakonec, otec má firmu, tak jsem spíš bral tu jistotu.

T: Co dělá taťka, co má za firmu?

R: Prodává řetězy, vázací prostředky a podobně. Takové docela neobvyklé. Ale je to přece jen nakonec jistota. Ono už právě sestra o tu firmu měla zájem dřív a je starší. Nicméně, teďka dělá kariéru jinde, takže je zase teď na vážkách. Tak jsem si říkal, že bych takhle využil příležitosti a nakonec, když si člověk vezme tenhle obor a nějakou tu firmu by chtěl, tak s tímhle oborem asi neudělá chybu. Ale jinak, kdybych se měl úplně svobodně rozhodnout, tak bych určitě bral tu robotiku, kybernetiku.

T: Takže si byl ovlivněný svými rodiči?

R: Ano, když se to takhle vezme tak jo, určitě.

T: Podporovali tě rodiče v těch tvých zájmech? Zaplatili ti třeba ten kurz, ale na druhou stranu, když tě taťka vezl na ty přijímačky, tak ti řekl, *hele radši to otočíme.*=

R: =jo, to bylo těžko říct. Já to mám za ty roky přece jen trochu zkreslené, takže nevím, jestli to v ten moment nebyl spíš takový ten hec, abych podal 120% výkon nebo vyloženě jestli to tak opravdu myslel. To už těžko říct, přece jenom je to hodně let zpátky.

T: Takže taťka je taky nadaný na matematiku a má teda tu firmu? A mamča dělá co?

R: S taťkou.

T: Takový rodinný obchod teda. A chceš pak teda pokračovat v tom, co dělá taťka a chceš to tak nějak jako převzít tu firmu a víc to rozvíjet?

R: No tak těžko říct, jak se to nakonec vyvine. Přece jenom je to určitě jedno z těch pravděpodobnějších možností, které bych se celkem rád ujal. Ale tak uvidíme, jak to bude.

T: Navštěvoval si nějaké kurzy mimo školu? Ať už jakýkoli, nemusí to být jenom matematicky zaměřený, ale celkově.

R: Jako určitě, nějaký to byly. Pokud beru i sporty tak určitě. Basketbal to je moje, jedinej sport, kterej já tak nějak pořádně uznávám. A golf, protože ho máme hned u domu. Taťka nás už od malička nutil, dalo by se říct. To bylo takové jako spíš, když už to máme za barákem, tak proč to nehrát. A jinak šachy. Ty mě vždycky brali hodně. To jsem taky ještě na základce chodíval do kroužku a potom na střední to opadlo a hlavně už nebylo s kým hrát. My jsme se sestrou hlavně hrávali strašně často, tak to bylo fajn. Jinak ještě kroužky (2) z těch sportů hlavně basket a ještě bojové umění, to bylo také moje oblíbené, jednu dobu teda.

T: A nějaký školní třeba, co se ke škole váže?

R: Tak takhle jako oficiálně ne. Já jsem doučoval kamarády tu matiku, což se dá těžko říct, brát jako aktivita. Jinak jako žádný školní aktivity jako ne. Já jsem do toho nikdy zapálenej nebyl. Já jsem byl spíš takový ten rebel vůči systému, takže to šlo trochu proti povaze.

T: Dávala ti škola něco? Potřeboval bys ještě nějakou intervenci?

R: Mně tam spíš vždycky chyběl ten parťák. Ten člověk, co by prostě počítal stejně rychle nebo ještě přinejlepším jako ještě rychleji. Někdo, kdo by mě motivoval, kdo by mě hecnul, aby člověk podával lepší výkon. A tohle jsem teda nikdy nějak nepotkal, takže to mi tam asi nejvíc chybělo. Jinak ti učitelé dělali to, co měli určitě správně. Ono tím popichováním, byl většinou jediný způsob, jak si získat jejich pozornost, což bylo takové, *dokážete to spočítat jiným způsobem?* A většina lidí vůbec nevěděla, o čem mluví. Takže to byl asi tak jediný způsob. Jinak mě to v celku, tak nějak extra nebavilo, to je fakt. Ale tam šlo hlavně o to, že tam člověk

neměl nikoho, s kým by se tak nějak srovnával. Jako vždycky se našel někdo, kdo vypočítal příklad rychle, ale že to nebylo konstantní, co by mě takhle tahalo. To bylo spíš už tak k naštvání. Ale tak to už si zase za to člověk může sám, kdybych si vybral nějakou tu matematicky orientovanou školu, tak by to bylo jinak. Hlavně ten kolektiv lidí by mě tahal celý.

T: A ty jsi to tedy nikdy nechtěl dělat, byla to jen ta tvoje libůstka?

R: Ta matematika? No já jsem se to snažil vždycky brát jako, že by s tím šlo něco dělat, ale na druhou stranu, jsem si vždycky vybral ty finanční možnosti. To jsem si už v té druhé polovině střední začal brát v úvahu. Což ta matematika je sice super, a že by to člověk i někam dotáhl, když by do toho vkládal tu energii a nějakou tu školu si na to udělal, ale nakonec v tom ty finance úplně nejsou. Tak jsem si říkal, že bych to měl takové dost těžké.

T: Tak si přemýšlel do budoucnosti? =

R: = přesně tak. A taky se úplně nevidím s tím sedět dvanáct hodin denně v kanclu a řešit nějaký statistiky. A když jako pořád slyším, že mám dobré komunikativní dovednosti a všechno, tak jsem si říkal, že to zkusím skloubit, všechno tohle nějak do kupy. K tomu ty jazyky a nakonec mi z toho vyšlo jako nejlepší ten mezinárodní obchod. Ale jinak kdybych si ten obor měl vybrat úplně bez ohledu na všechny tyhle věci, tak by to byla teda ta robotika kybernetika. Ale tak jsem si říkal, že když člověk dotáhne tohle, přebral by tu firmu, tak pořád by měl dost času věnovat se tomu jako mimo svůj obor. Takže nakonec si říkám, že by to ještě nemuselo být úplný konec v tomhle směru.

T: Ty jsi říkal, že jedním z těch motivačních stimulů, co tě popohání, tak to byl ten jeden člověk. Co třeba by si považoval za další činitel, co tě motivovalo k nějakým těm výkonům?

R: Tak třída jako taková. Já jsem jako nikdy nebyl jak nějaký super frajírek, co by nějak jezdil na skateboardu a podobně. Tak to byl takový můj způsob jak se v té společnosti prosazovat. I když teda, no na základce to bylo super, to jako lidi, když slyšeli, že jsem se dostal někam, kam se jen tak člověk nedostal, tak to bylo fajn, na té střední už to spíš začínali brát negativně, že tam byl ten zlom docela dost radikální. Potom už to bylo nepříjemné. Na té základce to bylo úplně super a na té střední si už

podle mě někteří lidé začali uvědomovat, že na to, co se oni učí týden mě stačí si to pročíst před hodinou a ty výsledky máme úplně stejné. Takže tam už si začínali ti lidi dost uvědomovat, že to jako třeba pro mě bylo těžší se ten dějepis šrotit, tam už jsem teda ten čas potřeboval, tam už si toho člověk moc neodvodil, ta data. Tam si podle mě už někteří lidé začínají uvědomovat, že je začínají limitovat některé ty věci oproti jiným, takže tam mi přišel hodně velký zlom. Na té základce mě to ještě hodně bavilo, tam to bylo fajn. Samozřejmě člověk radši trávil hodiny u počítače a venku s kamarádama, ale když už přišlo na školu, tak určitě. Když už jsem něčemu věnoval čas, tak to byla ta matika, tam ta základka-střední, byl ten zásadní rozdíl, když se vlastně z toho pozitiva, které mi zajišťovalo tu pozici, aby jsem nemusel ve čtrnácti kouřit, jezdit na skateboardu, což mi v té době úplně nesedělo, takže to byl takový způsob. Takže tehda mě i ta společnost hnala k tomu, že když by se člověk neumístil, tak by tohle privilegium ztratil. Takže tam to bylo takové, jak pro rodiče, když si v tom dobře, tak tomu věnuj čas, tak ten učitel, že ve mě něco je tak i ta třída. Na té základce tam bylo hodně těch věcí. Na té střední už mě tat'ka táhnul, jako že říkal, že určitě ve mně něco je. Pak ještě se švagr přidal od nejstarší sestry a ten je taky, no teda taky ne, ale je jaderný fyzik. Takže ten mi říkal, že ve mě něco je, tak ať to úplně nezhazuju. To už byli takové jenom chvilkové motivy, které mě třeba jen na tu olympiádu dostali, ale že bych nějak tomu konstantně věnoval ten čas nějaké studii nebo se dostával dopředu, tak to ne. Nepotřeboval jsem to, protože i když jsem se na tu matiku snad za celou dobu neučil ve škole, tak jsem pořád vycházel s výbornýma známkama, takže to bylo dostačující pro mě. Já jsem nepotřeboval tomu věnovat ten čas, což byla možná škoda, když už by tomu člověk musel věnovat nějaký ten čas a rozvinout to někam dál.

T: Takže ty jsi to měl v podstatě tak, když to řeknu přehnaně, v uvozovkách jako zadarmo=

R:=přesně tak.

R: Ve výsledku je to vlastně hrozně demotivující, že člověk nemá potřebu dělat. Takže těžko říct jestli to bylo plus nebo minus.

T: Měl si u sebe nějakou skupinku blízkých kamarádů a zbytek třídy si tě nevyšímal?

R: Na té střední nebo na té základce? Ono to bylo hodně odlišné.

T: Určitě mi řekni o obou.

R: Tak na té základce, tam jsem byl oblíbený. Tam to bylo fajn, tam jsem byl jako takový ten pohodář, smíšek a ještě navíc v celku mi ta matika šla, takže tam si toho lidi ještě všímali a nijak to nebrali špatně. Tam to bylo jako vyložené, *jo on je v něčem dobrej*, ten hraje dobře fotbal, ten dělá matiku. Prostě tam to bylo na jedno brdo, když byl člověk v něčem dobrej, tak to stačilo. Samozřejmě tam měl člověk pár svých úhlavních nepřátel, ale spíš to byli jednotlivci a na střední to bylo právě naopak, tam bylo pár přátel a zbytek spíš nepřátel, ale za to jsem si mohl i sám. Na střední to bylo jiné, tam nás tak posbírali odevšad, takže tam už byly spíš skupinky, už to nebylo prostředí, na které jsem byl zvyklý. Tak jsem se začal prosazovat, takovým (2) ne moc dobrým chováním, a to už tak nějak nevedlo ke stejnému výsledku, co si budeme povídat. Takže potom už to bylo takové arogantnější chování z mojí strany a ještě jsem to navíc nejvíc dával v té matici, kde lidi už od začátku roku měli problémy a už museli dělat něco mimo tu školu a já jsem si tam mohl sedět, pískat na židli a pořád jsem byl v pohodě. Takže tam už to začínalo mít ten obrácený efekt, že už to spíš ty lidi štvalo.

T: Jaké jsou tvé silné a slabší stránky ve vztahu ke studiu?

R: Tak určitě absence [smích], že člověk má trochu problém, tam chodit a ještě ke všemu když jsem měl tu střední takovou volnější, tak jsem nějak ten poslední rok moc neřešil. Tam stačila asi 20% docházka, když člověk měl známky a výsledky, tak absence nebyla problém. Což teďka je trochu problém si zvyknout, vzhledem ke všem těm malým testíkům zápočtovým a všemu možnému. No tak slabší stránky, určitě takové ty drily, co musely být v češtině. Všude tam, kde mi to nedávalo smysl. Tam, kde jsem neviděl tu logiku, nějaký ten systém. To mě okamžitě přestalo bavit, už jsem se nechtěl učit a šlo to úplně naspod důležitosti. Ale naopak všechny ty věci, které nějaký ten systém měly, tak to bylo fajn. Právě proto třeba i ta biologie, to s matikou nemá nic společného, ale to se mi taky slušně učilo. Tam to všechno vycházelo v nějakých souvislostech, tak to taky šlo celkem fajn a oproti tomu samozřejmě třeba ten dějepis nebo takhle, tak tam byly kapitoly, které dávaly smysl, takže se dobře učili. Někdy to bylo vyloženě osekáné na to nejdůležitější a byli tam věci, co neměli spojitost. Silná stránka, to co má systém, slabá ta co nemá [smích], tak nějak bych to shrnul.

T: Jaké jsou tvé oblíbené předměty?

R: Tak biologie v rámci mezí, ale určitě matika, jazyky jsem měl celkem rád, pokud jsem měl zrovna dobrého učitele. Někteří dost trpěli na takových věcech a to jsem pak trpěl já ve výsledku. A jo určitě fyzika, chemie taky do určitého bodu a jinak obecně ty humanitní předměty, ty mi většinou dávali víc zabrat, to se člověku nějak nechtělo. Mě to přišlo čím dál tím víc zbytečnější, internet přišel a věci, které má člověk prakticky po ruce pořád. Ty základy jsem bral samozřejmě vždycky, nějaký ten obecný rozhled mi tam patřil, ale jakmile zacházeli do podrobností, tak už u toho člověk usínal, prostě mi to přišlo zbytečné. Taky už to teďka vidím trochu jinak.

T: Teď jsi v prváku na vysoké škole?

R: Teď jsem v prváku. Takže je to takové čerstvé.

T: A kdyby si měl uvést nějaké oblíbené předměty na téhle škole?

R: No tak to já teda oblíbený předmět ještě nemám a doufám, že nějaký přijde. Já jsem právě doufal, že to bude úplně jiná výuka. Mě právě strašně zklamal třeba management, že to bylo všechno zaměřené do takových extrémních podmínek. Tak mi přijde, že to člověku fakt nic nedá, když máme třeba jako dokonalá společnost, při které jedna pracovní síla dělá přesně dokonalý takovýhle aspekt, že mi to přijde jako fyzika na střední škole. Za předpokladu, že gravitace je přesně taková, odpor vzduchu existuje. Hlavně mi přijde, že to člověku nakonec nic nedá. I když se to člověk učí, tak je to pořád jako s tím míčkem, jak se člověk učil na střední škole ve fyzice, jak padá ze střechy. Pak ho člověk pustí a padá úplně jinak. Tak mi to přijde podobné. Zvlášť když vidím taťkovu firmu. Já jsem tam dělal nějaké brigády, takže člověk měl různé pohledy ze všech těch možných pozic firmy. Takže to mi přišlo takové zarážející. Někteří lidi, to jako doslova hltají všechna ta slova, teoretické úplně. Takže si říkám a kdy přijde to učivo? A ono nějak nepřichází. Ale to se asi taky časem spraví [smích].

T: V čem vidíš ten první impulz, kdy si se začal trochu víc zajímat o tu matematiku? Byl tam nějaký člověk, který odhalil ten tvůj potenciál, že by si mohl být dobrý, lepší než ostatní?

R: Jo určitě, ono to bylo trochu zajímavější. Protože ještě před školou, před první třídou, jsem měl jít k psycholožce. Respektive byl jsem u psycholožky, kvůli učitelce, protože říkala, že já ještě jako do první třídy nemám jít, že ještě máme rok počkat. Což těžko říct, jak by to nakonec všechno vypadalo, kdybych šel o rok později. Nicméně jsem šel za tou psycholožkou a tam se dělaly nějaké ty testy, jestli jsem v pohodě, jestli je s tím nějaký problém, jestli nejsem dyslektik. To bylo teda nadprůměrné, takže jako v pohodě, že mám pokračovat, takže tam to byl takový základ, kdy mi asi došlo, že ty věci budu vnímat trochu jinak. Pak teda zklamání ta první, druhá, třetí třída, ale potom v té čtvrté, kdy přišla ta první olympiáda, tak tam mi to přišlo jako to osobní vítězství, když jsem se tam nějak umístil. A od té doby to člověk řešil každý rok, takže tam to bylo takové dost osobní. Tak tehdy mi došlo, že na tom něco bude. Ale pořádně tu matiku nebo tak, tak to bylo potom až s tím švagrem. To byla ta osmá, devátá, jako kdyby to byl můj prvák, druhák na tom gymplu osmiletém, kdy jsem začal dávat, ale zase ne tu matiku, která se dělala ve škole, ale bylo to spíš o té části, o které se škola nějak nezmiňuje.

T: Proč u tebe na začátku té první třídy měli to podezření?

R: Já jsem neuměl vyslovovat r a ř a to bylo jako víc těch věcí, já jsem byl takový hyperaktivní, takže mamka jako chtěla spíš vědět.

T: Takže to bylo spíš jako s mamčiny iniciativy? =

R: = tam ty učitelky říkali, že by doporučovali, ještě o ten rok to prodloužit, že tím nic jako nezkaží, že těch lidí je strašně moc, co šli o rok později, že nebudu žádná výjimka. A mamka říkala, že by se radši tím pádem poradila, jako jestli se nedá něco udělat, tak to bylo spíš asi z tohoto hlediska. No a potom se vlastně mamka dozvěděla, že nějaký ten potenciál ve mně asi bude. A pak vlastně v té čtvrté třídě, to byl ten první úspěch.

T: Takže by se dalo říct, že si na to přišel sám?

R: To spíš tak nějak vyplynulo. V té matice v té čtvrté třídě ještě nebylo moc v čem se ukázat, ale už možná tenkrát. Já jsem se s tou učitelkou nikdy nebavil. Ono v té čtvrté třídě to člověk ještě nebyl schopný tohle brát, takže těžko říct, jestli už tehdy to šlo nějak poznat. Každopádně na tu olympiádu jsem se nějak přihlásil, už ani nevím, jak to přesně proběhlo, abych pravdu řekl.

T: Podstoupil si třeba nějaké testy inteligence?

R: Jo to ne. Já jsem se na to strašně chystal celou střední, až si někam zajdu a teďka na vysoké to mám úplně obráceně. Snažím se to oddalovat co nejvíc a to už mě i taťka tlačí, že by ho to taky zajímalo. Já jsem z toho měl teďka poslední dobou strašnou depku. Mě totiž celý život lidi přesvědčovali o tom, jak jsem na tu matiku jako dobrej a že mám nějaký potenciál, že to IQ budu mít určitě jako nadprůměrné. A člověk si o sobě udělal nějakou představu, že si jako na druhou stranu nemyslím, že ty testy mi to úplně vyplní. Najednou, když se člověk najednou dozví, že tak úplně jako super talent nemá, tak ho to trochu vyděsí, takže to teď budu zase oddalovat, co to jde[smích]. To byl takový zajímavý zlom. To bylo před maturitou, kdy jsem se na to hrozně těšil. Tak jsem si říkal po maturitě, ještě mám brigádu na prázdniny a potom ještě před vysokou si tam zajdu. Při prázdninách jsem si začal říkat, jestli tak jako náhodou to není jako (2)

T: Spíš, že by tě to demotivovalo? =

R: =jo, jo, kdybych se najednou dozvěděl, já nevím, že jako nadprůměrných lidí jsem potkal dost si myslím, že nadprůměr ještě není jako žádná super výhra. Ale lidi mě přesvědčují [smích] jako v uvozovkách, že ten nadprůměr, to IQ se bere už od těch 110, podle té křivky je to pořád strašná masa lidí. Takže člověk má o sobě nějakou tu vyšší představu a když bych se najednou dozvěděl, že člověk je vyloženě jenom (2). Člověk si najednou začne říkat, jestli to všechno nebyla jen nějaká náhoda.

T: Byl si součástí nějakého speciálního programu pro nadané jedince?

R: Tak to já jsem teda nikdy nepotkal, že by někde byl, takže nezúčastňoval jsem se a ani jsem neměl nikdy nějak příležitost.

T: Jak vypadá tvoje učení?

R: Já teda mám hrozně dobrou paměť, když to slyším. Takže se snažím chodit na ty hodiny, protože ten výklad od toho profesora nebo učitele mi dá vždycky jako nejvíc. Ale jinak, vlastně přes ten diktafon, nahrát si to, to mi dá vždycky nejvíc. K tomu patří přečtení toho materiálu, vypsání si toho nejdůležitějšího, ale jinak přes to audio, přes zvuk.

T: Jak se tvá rodina staví k těm tvým zájmům? Podporují tě v tom, co děláš?

R: [nejistý smích] To je dost široká otázka. Ale tak jo, rodiče mě určitě podporovali vždycky. Akorát teda v tom třetáku, čtvrtáku, to mi dali brouka do hlavy. Jsem jim říkal, že bych chtěl studovat tu robotiku, kybernetiku, tak mamka se mě pořád ptala jako jak se tím chci žít. Tak to mi dala takového brouka do hlavy, až mě to teda nakonec přimělo jít jinam, ale jinak jako jo určitě. Oni by nechtěli, abych dělal takové chyby, jako oni třeba udělali, že tatka třeba studoval dvě vysoké školy, úspěšně dostudoval, ale ani jednomu se nevěnuje. Takže mi to přijde jako zbytečné mrhat dost let života něčím, co člověk ani nebude dělat. Takže naši se mě spíš snažili vyvést z toho, že to není jen tak nějaké pomatení, že bych se tomu chtěl věnovat a nakonec by to bylo jen takové chvilkové pětileté [smích], takový úlet.

T: Ty jsi tam viděl tu zkušenost toho táty? =

R: =jo, přesně tak. Nakonec jsem si říkal, já jsem dost večerů celkem uvažoval, pak mi nakonec vyšlo jako nejlepší si dát přihlášku na ten obecnější obor. Určitě si myslím, že nakonec mi to s tím obchodem bylo k dobru, takže mi to přišlo lepší a tak jsem si říkal, že se té robotice kybernetice, ty knihy jsou volně k dostání, takže myslím si, že kdyby člověk o to měl vážně velký zájem, tak se k tomu v budoucnu vrátí. A ten diplom nakonec není tak důležitý. (3) Tak abych to shrnul, myslím si, že mě rodiče vždycky podporovali, snažili se mě vyvarovat těch problémů, ale jinak jo.

T: A co sestry?

R: Tak my jsme všichni tak nějak výjimeční v něčem. Tak právě ta mladší sestra, ta je zvláštní v tom, že ona si potřebuje všechno vydřít. Stráví ty hodiny nad tím, ona by si neužila, kdyby dostala áčko z něčeho na, co se neučila, že by to prostě nebylo ono, což je taky zajímavé. Těžko říct, jestli to jde brát jako talent, ale jako jo, určitě tam je něco takového zvláštního. A ta nejstarší, my jsme si docela podobní, i když ona je spíš na ty humanitní obory, že jako právo a podobně. To jí jde samo, protože tam vidí ty souvislosti, takže tam to měla ona jednodušší. A co se týče té podpory, tak to jsme se celkem míjeli se sestrami, ta nejstarší je starší o šest roků, takže ta šla úplně svojí cestou. A s tou mladší, to jsme se taky vždycky málokdy potkali, protože to bylo jen na té základce a ona potom šla na ten gympl a já jsem byl na jiné škole. My jsme se pořád míjeli.

T: Jaký máš cíl? V čem by ses chtěl realizovat?

R: Tak to ještě nějak nemám ustálenou představu. Samozřejmě má člověk takové ty svoje malé cíle, ty má člověk celou základní a střední školu, ale to jsou spíš jenom takové věcné. Ale co bych takhle nějak chtěl dokázat, tak to fakt ještě, (2) to je ještě asi brzo.

T: A nějaké ty malé cíle?

R: Jo tak to určitě, koupit si auto a podobně. To jsou takové jenom drobnosti ve srovnání s tím, co by chtěl člověk v životě dokázat, ale vyloženě kam bych to chtěl dotáhnout tak to ještě vůbec. Nějaké ty verze se mi rýsují teoreticky, ale pořád je to všechno takové rozmazané a neurčité a jsou tam další možnosti, takže to je podle mě ještě brzo říkat.

T: Tak to je ode mě všechno. Moc ti děkuju.

R: Jo, rád jsem pomohl.

3. Rozhovor s Helenou

T: Tak já se tě zeptám ještě jednou, nebude ti vadit, že ty rozhovory budu nahrávat na diktafon?

R: Ne, nebude.

T: Tak já bych ti teď řekla, o čem je ta moje bakalářská práce, proč vůbec dělám ty rozhovory. Tak já dělám bakalářskou práci na téma Příběhy přírodovědného nadání, chodím do třetího ročníku, jsem na Psychologii a speciální pedagogice na Pedagogický fakultě. A vlastně tím mým tématem, najít lidi, kteří jsou nějak přírodovědně nadaní v určité oblasti, biologie, chemie, fyzika, matematika a provést s nimi rozhovor. Co mě zajímá, jsou určité faktory, které tě nějak motivovaly v tom rozvíjení, jít dál. Jak bys vlastně popsala svůj vývoj nadání. Také mě zajímá, jaké byly tvoje úspěchy nebo s jakými překážkami si se setkala a hlavně mi jde o tebe samotnou, co je pro tebe důležité v tom co děláš. To je tak stručně ta moje práce. Mám tady teda jenom nějaké vodící body, pár otázek, nebude to trvat déle jak hodinku. Nebudu tě dlouho trápit. Kdyby si na cokoli nechtěla odpovědět tak nemusíš. Tak teda hned moje první otázka, čím se vůbec zabýváš?

R: Já studuju fyziku a zabývám se hodně fyzikou.

T: Já jsem psala právě do Talnetu a tam mi dali kontakt na tebe, že jsi šikovná, že jsi snad v Drážďanech na nějaký=

R:=no to taky.

T: A jak si se k tomu dostala? Tak začneme od začátku, co jsi studovala od základky, kde to bylo, pak jak si šla dál?

R: Já jsem chodila na základku do Úpice. Potom jsem chodila na osmiletý gymnázium do Trutnova. Tam jsem dělala nějaký různé olympiády a takový věci. Taky jsem byla v Talnetu, tam jsem dělala asi pět kurzů, jako že 5 let. Asi od té kvarty, vlastně od devátý třídy, jsem byla v Talnetu. No a fyzika mě hodně motivovala, hodně mě to bavilo, taky jsem se zúčastnila (World Pide), to bylo jako že tam pošleš článek. Taky Turnaj mladých fyziků, to bylo taky přes Talnet. To bylo taky velmi zajímavý. Myslím si, že to hodně rozvíjí člověka v tom pohledu na tu fyziku, že teda to není něco rigidního, ale že je to něco, co vůbec není přesný a ten člověk s tím teprve musí přijít do kontaktu, než tomu začne rozumět. No, takže jsem se vydala na Matfyz, kde jsem studovala tři roky. Udělala jsem bakaláře, potom jsem šla na rok do Německa, tam jsem dělala diplomovou práci na TU Dresden.

T: Takže máš teďka tři roky Matfyzu a to je nějaký všeobecný obor fyziky?

R: Dva roky jsem dělala bakaláře, to je obecná fyzika a teďka tenhle rok jsem dělala fyziku kondenzovaných látek, konkrétně polymery. K tomu ještě dělám fyziku, geofyziku a to je moje druhý studium, to ještě nekončím.

T: To tedy studuješ dvě školy?

R: No, jako že dvě tady na Matfyzu.

T: Když si byla v tom Německu, tak tam si se orientovala, studovala si tam co?

R: Tak já jsem tam byla sice vedená jako student, ale bylo to jenom kvůli papírování. Já jsem tam dělala tu diplomovou práci. Já jsem byla vedená jako spolupracovník, aby bylo všechno zajištění, pojištění a takový věci, co se týká toho zařízení. A pracovala jsem na experimentálním pracovišti.

T: A co jsi dělala, bádala?

R: Dělala jsem, pracovala jsem s ferokapalinami. Takže jsem sestavila takovou malou aparaturu. Tam se potom měřili reologický vlastnosti na reometru a dál se zkoumaly taky jinak ty vlastnosti. To už bylo jen okrajový. A potom kompletnější obrázek o tom, jak se ta kapalina chová, pokud je vystavena nějakým nepříznivým silám nebo něčemu takovému, což má přesah do průmyslu a podobně.

T: Takže to bylo především pro účely diplomky.

R: Z mého pohledu to je pro diplomku, ale z pohledu univerzity to není, ale jejich výzkum, protože oni to potřebují.

T: A do toho Německa si se dostala jak? To tě někdo doporučil?

R: Když jsem si musela vybrat diplomovou práci, tak jsem se dívala na internet. Ferokapaliny mě zaujali tím, jaké jsou, a že je tam velký potenciál s tím pracovat dál. Našla jsem si, že jedno velké pracoviště je v Rumunsku, druhé v Německu v Drážďanech, takže jsem si říkala, že ty Drážďany nejsou tak daleko. Tak jsem tam napsala a oni řekli, že jim to nebude vadit, pokud si zařídím, aby mi tu diplomku tady uznali, což oni s tím neměli nic společného.

T: Ty jsi studovala tedy osmiletý gympl, všeobecný, nebylo to nějak zaměřený?

R: Všeobecný.

T: Zúčastnila ses nějakých olympiád?

R: Ano. Já jsem měla zájem o různé věci, ať to byla biologie, chemie a čeština. Ta fyzika, ta prostě vyhrála, protože to šlo dobře. S češtinou to taky bylo dobrý, protože jsem ráda, zajímám se o jazyky i o lingvistiku obecně, protože v tom je taky podobný systém. Je to podobně živá oblast, jako je oblast fyziky, která taky zkoumá živý svět.

(5) Takže se k tomu vážou různé aktivity, které nejsou přímo navázaný na Matfyz nebo vůbec nic nemají společného. Například časopis Lacadelet, což jsme si prostě založili takový online časopis. Je to občanský sdružení, ale v této fázi jsme zjistili, že na to máme málo času. Ale jinak dřív to byla docela živá věc, velký množství přispěvovatelů. Byli tam i přispěvovatelé, kteří dřív byli různě v Evropě, měli jsme jednoho z Afriky, to bylo legrační.

T: To je občanské sdružení, které mimo jiné vydává tenhle časopis?

R: No, je to občanský sdružení a to má za úkol. Je to vlastně kulturní spojování lidí, takže tam ten časopis do toho patří, ale můžeme se věnovat i něčemu bližšímu.

T: Tak byly tedy články, které se vztahují k fyzice?

R: Ne, to bylo věnované spíš na společnost. Byly tam články, teda byla tam poezie, různé povídky a delší prózy.

T: Takže taky píšeš?

R: Ano. [skromně]

T: A co píšeš?

R: Tak píšu hlavně poezii, ale mám i nějaké prozaické práce. Něco už bylo publikované. Teď v současnosti mám dvě knížky v Čechách a jednu v Německu. V Čechách je jedna knížka poetická a druhá, to je próza. Ta próza je z letošního roku a v Německu mám z roku 2009, poetickou. Teďka tam vychází. No občas mi vychází v různých sbornících. Teď na Vánoce vyšlo v Německu a po Vánocích by mi měla přijít ještě jedna z Čech, jeden takový sborník. Ale to není zase tak vysloveně důležitý. Já myslím, že důležitější je mnohem, když člověk nejenom něco říká, ale že to těm ostatním taky něco řekne. Tam dochází právě k té komunikaci, která ten svět potom nějakým způsobem dává dohromady. Jinak žijeme každý pro sebe a to je hloupé.

T: Ty teda píšeš? Teď se věnuješ ještě té fyzice, studuješ jí. Čemu by ses tedy chtěla věnovat?

R: Samozřejmě jsem v současnosti, tím, že to studuju, tak se mě fyzika hodně týká z toho pohledu, že jsem si spíš jako jistá toho uplatnění a toho, co bych mohla dělat. A taky mě samozřejmě baví. V současnosti vidím tu fyziku jako mnohem pravděpodobnější způsob obživy než jiné způsoby s tím, že to psaní člověka baví a nechce se ho vzdávat. Ale není to pro mě něco, co bych považovala jako za něco, co je jako kariéra nebo tak. Všeobecně si ale myslím, že kariéra není tak vysloveně v životě důležitá, ačkoliv tím se vybudují nějaké podmínky pro rodinu. Chtěla bych, (2) když myslím na budoucnost, tak myslím na budoucí rodinu a tím jak ji zajistit. To

že člověk studuje, věnuje se tomu, co ho baví a zároveň má možnost potom získávat prostředky na obživu a na vytváření nějakých podmínek pro tu rodinu, tak si myslím, že to je velmi důležité. Člověk by na to měl myslet, ale nemělo by to skončit tím, že účel přesahuje ten výsledek, že by to nemělo být o tom, že člověk bude celý den v práci a nebude mít potom nic z té rodiny ani z toho života. Myslím si, že fyzická přítomnost a i duševní přítomnost, že člověk nejenom někde sedí, ale že taky dokáže komunikovat a mluvit s těmi ostatními a třeba i pochválit, když to potřebují nebo jim pomoci, když mu něco nejde nebo jenom vyslechnout, tak si myslím, že to přesahuje všechny možnosti, které může nabídnout jakýkoli studium do toho života. Chtěla bych, aby to v tom životě neskončilo právě tak, že člověk bude jenom pracovat a nebude dělat nic jiného. Myslím si, že v tomhle je fyzika velmi štedrá, protože se dá dělat i ve volném čase, aniž by si toho někdo příliš všimnul. A že tudíž volný čas potom zbývá na tu rodinu relativně hodně. Stejně tak, je to s tou literaturou, protože ta taky není vázána na konkrétní věci. Ale třeba u té experimentální fyziky, samozřejmě ty experimenty se musí provést, trvá to nějakou dobu, jsou u toho různé problémy a tak dále, ale tak to je postavena do té roviny, kde je to přijímané a nepřesahuje to rámec normálních představ o tom, jak normální práce vypadá. Takže (6) plány do budoucna jsou naše děti a do toho ty koníčky, které by měly procházet tou prací.

T: A máš teda nějakou představu té práce, myslím teďka konkrétně?

R: Vzhledem k tomu, že jsem se teďka dostala ke dvěma různým přístupům fyziky, ta jedna je teda fyzika kondenzovaných materiálů, studium polymerů a vůbec systémů. Materiály fyziky je práce, která je všeobecně spíše experimentální, ačkoliv se také dá dělat teoreticky. K tomu ta geofyzika, která je naopak zase právě teoretická, protože nikdo nemůže dělat experimenty s reálnou zemí. Takže z tohoto pohledu si myslím, že experimentální fyzika je to, co mě baví víc, jsem v tom šťastnější. Na druhou stranu, vzhledem k tomu jaké mám plány ty osobní, tak je problém najít takové pracoviště, na kterém by člověk mohl dělat experimentální fyziku a zároveň by to nemělo daleko domů. Takže to nechám tak, jak to v budoucnu bude, protože obojí je zajímavé a k obojímu mám vztah.

T: Takže nemáš vřelejší vztah k jednomu nebo k druhému?

R: No mám, ale nebudu to prosazovat.

T: Když si dělala ty různé olympiády, byla jsi v tom dobrá? Umist'ovala ses? Přinášelo ti to něco?

R: Umist'ovala jsem se myslím dobře. Dostávala jsem se do národních kol. Nebylo to nějak zvlášť složité, řekla bych. Všechny ty olympiády byly postaveny hodně logicky. Člověk na to nemusel mít vysloveně znalosti, aby to dokázal. Jako na tý biologický, kde je to postaveno na těch znalostech, i když tam ty souvislosti jsou taky důležité. Bylo to zajímavé v tom, že za prvé, je to prostě kreativní činnost. Při té olympiádě je to zábavné. Potom se tam setkávají lidé, kteří se trochu znají, takže je to taky hezké, když třeba po roce je vidíte zase. No a jinak je to soutěž a je to prostě hezký [smích]. Myslím si, že je to přínosné v tom, že to podává tomu studentovi informace o tom, co by ho třeba jinak nezaujalo nebo by se k tomu nedostal, protože je to mimo jeho rámec. Třeba toho, o co se právě zajímá, protože tam to vybírají lidi tak nějak z velkého koše, takže se tam může objevit cokoliv. Tak v tomhle to bylo určitě přínosné.

T: Měla jsi třeba nějakého učitele, který by tě k tomu vedl? Někakého motivátora nebo jsi spíš samouk?

R: Já jsem vždycky ráda dělala různé legrace a pokusy s tátou a tyhle olympiády na to byly dobře stavení. Člověk dostal nějaký impulz, potom se to dalo realizovat doma a to mě těšilo.

T: To jste dostali nějaké zadání?

R: To bylo většinou v tom prvním kole. Bylo nějaký zadání na doma a to jsme mohli řešit takhle s tátou, což tátu taky bavilo a mě to těšilo, že to tak je. A to, jak to bylo potom dál, tak to už nebylo tak závislý, ale vždycky jsem vyhledávala a vyhledávám možnosti jak mu udělat radost.

T: Tak teď bych se ráda zeptala ještě k tomu Talnetu. Jak si se k tomu vůbec dostala?

R: Řekla mi to naše učitelka fyziky, že to tam vyvěšovala, nějakou novou věc a že by mě to třeba zajímalo. Tak jsem se přihlásila a pak to všechno začalo. Takže jsem se potom věnovala Talnetu tu dobu, protože to bylo, opravdu mi to mělo hodně co říct. Bylo to stavěné tak, že tam byli věci, které byli sice nad rámec toho, co se ve škole učí a to bylo právě to zajímavé. Byla to hlavně fyzika pro mě, že se na ty věci dívá

člověk úplně z jiného pohledu. Tam jsem se taky dostala do našeho talnetího týmu Turnaje mladých fyziků. To byl vůbec krok k trošku vědecké činnosti, protože tam už nejde o výsledky, ale o postup. Respektive o to, že se nad tím člověk zamýšlí a pokouší se najít nějaké řešení, i když ví, že to řešení prostě najít nemůže, protože to zcela objektivně není zatím v silách vědy obecně najít takové řešení. To znamená, že na to nemůže přijít student, absolutně bez znalostí a podobně.

T: Takže jste tvořili i týmy a pak jste spolupracovali na tom cíli společně.

R: Ano.

T: Jak dlouho si tam chodila?

R: Pět let.

T: A to bylo formou tedy, že jste se setkali třeba na týden nebo na den? Jak to probíhalo?

R: No tak Talnet obecně probíhá celkově online a jednou za rok bylo třeba třídní setkání. Co se týče toho našeho týmu do Turnaje mladých fyziků, tak to jsme dělali dva roky. Potom už jsme byli moc velký. No a to jsme se setkali asi třikrát vždycky na večer. Tam jsme se snažili postoupit dál v našich řešeních v tom, že taky jsme komunikovali online, ale to není stejný, jako když si člověk popovídá přímo. A mělo to taky tu motivační stránku, že se člověk na to musel trochu připravit, tudíž když s tím nic moc nedělal, tak začal dělat, aby se na to dobře připravil a taky se dobře předvést.

T: Když si chodila do toho Talnetu, tak dávala ti škola to, co jsi chtěla nebo sis dostudovávala věci, hledala nové informace?

R: S tím Talnetem si nejsem jistá. Tam jsem nic po škole nikdy nechtěla, ale nebylo to vždycky tak, že by byla škola vysloveně nakloněná tomu, co chci. Byl to někdy trošku problém, ale myslím si, že celkově mi vyšli hodně vstříc. Nemám s tím nějak problém. Byla jsem ráda, že jsem chodila na tu školu a bylo to fajn. Když jsem potřebovala pryč, tak jsem prostě jela a nebyl s tím problém, to bylo to hlavní, co mi škola dala.

T: A dodávala ti dostatek informací?

R: Informace mi dodávala ve formě normální výuky. Já jsem třeba, to je možná moje chyba, ale já jsem se nikdy nesnažila od školy získat něco víc, než to co bylo úplně běžný.

T: Ten Talnet byl takový příjemný bonus navíc, že se tam dělali úplně jiné věci jiným způsobem.

R: Ano.

T: Navštěvovala si nějaké další kurzy, co se týče ve vztahu ke škole i mimo školu, třeba nějaké sportovní aktivity a tak?

R: Tak já jsem z vesnice a tam jsme většinou trávili odpoledne venku tak nějak, že jsme prostě dělali různé věci a neměla jsem potřebu někam takhle chodit. Ačkoliv jsem chodila do hudebky, hrála jsem na akordeon. Jinak takhle ne, já jsem se snažila vždycky utéct ze školy co nejdřív [smích]. Neměla jsem potřebu, řešit někde něco.

T: Měla si někdy nějakého učitele, který by tě vedl? Teď nemyslím jen ve smyslu k těm olympiádám a takhle, to už jsem se ptala, ale někoho, kdo by tě povzbuzoval?

R: Rozhodně náš fyzikář byl velmi příjemný člověk, který si myslím, že hodně toho měl co říct a mě to bavilo si s ním někdy třeba popovídat o něčem, co jsme třeba chtěla řešit nebo tak. Byl to pro mě takový vzor v tom smyslu, že rozumí tomu, co dělá a že bych jednou chtěla být taková.

T: Dokázala by si říct, kdo v tobě odhalil ten potenciál?

R: Já nevím, ale já jsem byla celkově vždycky hrozně drzá a všechno jsem chtěla vidět a na všechno jsem se ptala a tímhle způsobem si myslím. To mi říkala naše učitelka fyziky, že [smích] chtěla, abych jí dala pokoj. Takže já nevím.

T: To je těžká otázka.

R: Je.

T: Kdyby si měla říct nějaké svoje slabší stránky a silný stránky, co se týče ve vztahu ke studiu, jaké by to byly?

R: Tak ve studiu, tam mám hodně slabých stránek v tom, že absolutně nemám chuť se něčemu, já se věnuju tomu, co mě baví v tom studiu, ale že bych dělala třeba

domácí úkoly nebo nějak pilně navštěvovala všechny přednášky, tak to není můj styl. Radši vidím to, že člověk se naučí na tu zkoušku, protože ta zkouška je zajímavá. Většinou to je nějaký rozhovor, takže na to se člověk těší, ale na to, aby chodil během semestru do školy, to mě moc nebere. Což je rozhodně špatně, protože by člověk do toho viděl asi hlouběji a víc. No a taky nejsem takový ten typický studijní typ, že bych dobrovolně během semestru četla něco nebo připravovala se na hodinu. Tak to určitě ne, tak to bylo vždycky, i na gymplu jsem byla hodně líná.

T: A nějaké ty silné stránky?

R: A tak myslím si, že mi nedělá problém si něco zapamatovat a nějak to k něčemu přiřadit, když už se k něčemu donutím, tak to má smysl, že to aspoň nemusím dělat dvakrát. To by mě asi zabilo, to bych asi nestudovala nikdy.

T: Co podle tebe je nadání nebo talent? Co to pro tebe znamená?

R: Myslím si, že je to v první řadě zájem a v druhé řadě taky nižší nebo snížená překážka mezi nulovou a stoprocentní informací, získání té informace. Ten daný člověk má chuť něco takového řešit a zároveň to pro něj není přespříliš obtížné. Není to pro něj stejné jako nějaká jiná činnost, která mu třeba vůbec nejde, i když by ho třeba také bavila, ale nejde mu to.

T: Myslíš si o sobě, že jsi nadaná?

R: No tak já si myslím, že to zatím na to nevypadá. Já myslím, že rozhodně mám spoustu zájmu toho, co mě baví a co bych ráda dělala, čemu bych ráda rozuměla. A to porozumění je čím dál méně dosažitelné v tom, že člověk do toho víc vidí a víc rozumí tomu, že tomu nerozumí. Takže (3) myslím si, že v mém okolí je mnohem víc nadaných lidí, než že bych já k nim měla nějak patřit.

T: Máš nějakou práci v tom oboru?

R: Mám teď nějaké nabídky, které bych mohla dělat po studiu. Mám dvě nabídky v Německu, že bych tam mohla pracovat na HZDR (Helmholtz Zentrum Dresden-Rossendorf), což jsou vlastně, jedna ta nabídka se týká materiálu, prostě je to normální materiálová fyzika, experimentální práce. A druhá fyzika, je fyzika kondenzovaných systémů pomocí laserové techniky.

T: To ti nabídli v rámci toho, jak si tam pracovala, na základě jejich zkušenosti s tebou?

R: Tak ty nabídky souvisí s tím, že jsem tam dělala nějakou experimentální práci a že se to zdálo dobrý těm ostatním, takže proto.

T: Ty jsi tedy studovala pět let, když máš teda diplomku?

R: Já jsem nestudovala pět let, já jsem studovala tři roky a rok jsem byla v Německu. Takže jsou to čtyři roky.

T: A máš tedy titul magistra?

R: Ten titul magistra bych měla získat 4.2. Takže doufám, že jo. Ale jako už mám uzavřený studium.

T: Takže jsi zvládla pětiletý studium za čtyři roky?

R: No tak nějak.

T: Co ti hodně pomáhá, když řešíš nějaký úkol. Když máš něco před sebou, nějaký problém, tak co ti pomáhá? Co tě motivuje?

R: Zvířata a lidi, které mám ráda. Potom taky čerstvý vzduch a dostatek vody. Důležitý je, aby ta zvířata měla ke mě vztah a já k nim. No a jinak je to jedno, co je to za zvíře.

T: Jaké máš zájmy? Co děláš ve volném čase?

R: Ve volném čase jsem ráda venku v přírodě, někde v lese. Ráda mám nějakou manuální práci, protože ta hodně odlehčuje člověka. Ale myslím si, že smysluplnější trávení volného času je takový, aby to vytvářelo nějaký hodnoty, aby to nebylo vysloveně k ničemu. Mně se třeba nelíbí, když lidi chodí do fitness center, protože tím vyhazují vlastní energii do ničeho. Myslím si, že je lepší, když člověk půjde a udělá něco na zahradě nebo pro krajinu nebo pro ostatní lidi, nebo zvířata že jo. Může člověk připravit krmení pro ně, nebo tak.

T: Byla jsi někdy součástí nějakého speciálního programu pro nadané? Mimo ten Talnet?

R: Jenom toho Talnetu.

T: Používala jsi nějaké jiné postupy při nějakých hodinách?

R: Jo, to jo. To se nikdy nikomu nelíbilo. [smích]

T: A nějaké tvé oblíbené předměty ve škole a neoblíbené zase na druhou stranu?

R: Já jsem neměla ráda předměty, ve kterých nebylo možný se do toho nějak zapojit. Jinak mi to bylo jedno. Když u toho člověk není nucen, ani se to po něm nechce, aby přemýšlel. Že si jen něco říkají, chtějí, abychom si to zapsali, a nechtějí, abychom na to reagovali, protože jim to vadí. Tak to mě vadilo, jinak se mi ty předměty líbily všechny.

T: Ty jsi říkala, že je pro tebe hodně důležitá rodina, tak jak ti pomáhali rodiče, co se týče školy a celkově?

R: Tak pomáhali mi rozhodně tím, že mě pochválili. Jinak nevím.

T: Ty jsi říkala, že si dělala ráda radost tatínkovi. On se také věnuje fyzice?

R: To ne, ale většina těch experimentů byla o tom, že se to musí nějak sestavit. U něho nešlo o to, jaký jsou výsledky, ale to, že se jako sestavuje a to ho bavilo a mě to bavilo s ním.

T: A co maminka?

R: Tak s ní to bylo spíš takový jako duchovní spojení. Ráda si s ní povídám.

T: Jak se k tobě chovali vrstevníci, když si vynikala v některých těch předmětech, měla jsi dobré vztahy?

R: Tak ze začátku na tom gymplu to nebylo moc dobrý, to bylo spíš takový divný. A potom se to všechno, byli jsme dobří kamarádi.

T: Myslíš později na tom gymplu nebo na vejšce?

R: Jo, jo. No na vejšce taky, tam jsem neměla nikdy problém. Na gymplu to bylo spíš tak, že já jsem nejdřív měla pozici takovou, že asi měli dojem, že se s nimi nebavím nebo něco takového, ale to z mé strany určitě nebylo. Takže se to potom všechno

urovnalo a měli jsme dobré vztahy. Dělali jsme spoustu věcí dohromady i ve volném čase.

T: Jaké jsou tvé zkušenosti s učiteli na střední nebo na vysoký?

R: Na vysoký mám jenom ty nejlepší zkušenosti. Na střední škole je to otázka toho, na kolik moc to chtějí učit a na kolik chtějí jen zvládnout tu hodinu. Myslím si, že učitelé jsou dobří i špatní, a že se to nedá takhle dělit.

T: Zkusila by si mi popsat, jakým způsobem se učíš? Jaké máš metody?

R: No právě, že já se skoro neučím, to je špatný. Jediný co dělám je, že prostě když už jsem v úzkých, tak si přečtu nějakou knížku a to je tak všechno.

T: Dosáhla si nějakých úspěchů v tom oboru?

R: Tak myslím si, že za úspěch se dají pokládat publikace. Tak myslím si, že i nabídky ze strany ostatních jsou relativně dobrým úspěchem nebo ukazatelem toho, že to není špatný, co člověk dělá.

T: Myslíš ty pracovní, co teď máš?

R: Ano.

T: Chtěla by si žít v zahraničí?

R: Ne nechtěla.

T: Plánuješ, že přijmeš nějakou tu pracovní nabídku?

R: Plánuju to asi tak, že na nějakou krátkou dobu ano.

T: Nasbírat zkušenosti?

R: Ano.

T: Tak si sama se sebou spokojená? Máš nějaké vlastnosti, které by si na sobě změnila?

R: No to asi jo, ale to asi není nějak zásadní. Myslím si, že když se budu snažit, že je změním.

T: Ceníš si nějakých vlastností na sobě?

R: To nevím, asi takhle ne [smích].

T: Měla si třeba problém v tom tvém dosavadním studiu, že jsi dívka a že se věnuješ této přírodní vědě, že je to ta fyzika?

R: Já si myslím, že to mělo vždycky jenom dobrý ohlas a nikdy jsem s tím neměla problém. Akorát teda asi jednou nebo dvakrát to bylo takový, že bylo předem daný, že to asi nemůžu zvládnout, když jako, ale myslím si, že se to vyřešilo samo.

T: Jako, že měli takovýhle předpoklad?

R: Ano.

T: Já se ještě vrátím k té tvé rodině. Jak se staví k těm tvým zájmům?

R: Ve všem mě podporují, tak abychom byli všichni spokojení.

T: Máš nějaké sourozence?

R: Mám sestru.

T: Je také nějak nadaná?

R: Má hodně rozvinutou fantazii a věnuje se kreativním činnostem.

T: Tak já ti děkuji. Ještě se chci zeptat, kdybich se chtěla pak na něco doptat, jestli je to možný?

R: Určitě.

4. Rozhovor s Emou

T: Já bych se tě ráda zeptala, co je tvojí doménou, v čem se orientuješ?

R: Tak teďka se hodně úzce orientuju v teoretické chemii. Takže mi nejsme ti chemici, co experimentujeme se zkumavkama, ale hrajeme si na počítači. No hrajeme, to zní tak ošklivě, ale díky tomu, že modeluješ takhle teoreticky, tak si můžeš vybrat jednotlivou molekulu nebo opravdu dobře definovaný systém a teďka na tom něco zkoumat, že jo. Když to ten experimentátor, ten má zkumavku a teďka

na to buď svítí, nebo slévá a vidí až ten celek. A my se prostě můžeme podívat na jednotlivý detaily těch molekulových interakcí. Takže to je teda to, že nejsem chemik, kde to bouchá a svítí, ale teda jsem ten, co sedí u počítače. No a co se týká témat, tak já mám v disertaci několik témat. Jedno z toho se týká radiačního poškození DNA, který není až tak zajímavý třeba když na tebe svítí UV záření, ale rozhodně to může zajímat letušky nebo když se studuje radiační terapie rakoviny. Prostě trošičku tvrdší záření. No a teďka, když se na tu molekulu posvítí, tak právě tou energií toho záření z ní vyrazí elektron a zůstane tam kladný náboj a teďka se mohou dít různé věci. Nás právě zajímají tyhle primární procesy. Takže my máme experimentátory, kteří, řekla bych, svítí na všechno možný a teďka jako vybírají ty vylétávající elektrony. My se to pokoušíme modelovat a pokoušíme se to pochopit, protože my na rozdíl od nich to vidíme odkud. Třeba, když máš nějakou složitější strukturu, odkud ten elektron pochází, kolik je na tom spotřeba energie, jaký je mechanismus, co se stane, když tam něco přidáš a takhle. Takže to je jedno moje téma a ty další témata jsou třeba, co stabilizuje proteiny. Jedna z těch možností, jsou solný můstky, že má člověk jako aminokyseliny a nějaký z nich jsou kladně nabitý a nějaký záporně nabitý a teďka se přitahují. Jenže zase člověk ze své zkušenosti ví, že když rozpustí sůl, tak tam ty ionty asi nebudou nalepený k sobě, když se ta sůl rozpustila. Takže to trochu jako nehraje a vždycky je tam nějaká mezihra, mezitím, kdy ty ionty chtějí být u sebe a zároveň jsou () tou vodou. Taky to záleží, jestli ten solný můstek je uvnitř bílkoviny anebo na povrchu. Jestli tam s ním může ta voda nebo nemůže. Takže touhle tou mezihrou, kolik vod je potřeba na co a tak. To je další téma, takový jako třetí téma je interakce iontů s bílkovinami. Ty bílkoviny nejsou v destilované vodě nebo tak, ale jsou v těle. Máme nějaký fyziologický roztok, takže jak interagují ionty se složkami bílkovin a já se to pokouším počítat jako zkoušku kvantové mechaniky. Takže to jsou asi takový jako moje témata.

T: To je teda v té tvé disertaci?

R: Já to mám takový heterogenní nebo různorodý, ale řekla bych, že tak jsem to chtěla. A já si myslím, že ono stejně, že jo, doděláš tu disertaci a stejně budeš dělat něco jinýho a pak zase budeš dělat něco jinýho. Takže mi přijde zbytečný se zaměřit jenom na jednu úzkou věc. Třeba na diplomku jsem dělala, jak mrznou kapičky vody, jako v atmosféře, ve vyšších vrstvách, kde nemáš žádnou špínu, na které se může jaksi vytvořit kapička a začít růst led. Tak můžeš mít podchlazené kapičky a

ono ty atmosférický lidi zajímá, jestli to začíná mrznout od povrchu nebo uvnitř, ale experimentálně oni to taky jako pořádně nevidí. Tak já jsem se to pokoušela simulovat.

T: A podařilo se?

R: Tak nějaký závěry z toho byly, že ta preference pro ten povrch tam je a co se stane, když se k tomu přidají nějaké nečistoty. Co je ten mechanismus, který způsobí, že nějaká nečistota zrychlí to mrznutí a nějaká ho zpomalí, že to souvisí s tím, jak to ovlivňuje molekuly vody na povrchu, protože každá nečistota s nimi interaguje jinak. Takže nějaký závěr z toho byl a je to přece jenom trochu vzdálený radiačnímu poškození DNA. Ale jako ty simulační metody jsou mocný nástroj, akorát si člověk musí vybrat třeba trochu zajímavý systém.

T: Teďka bych se zeptala na tvoji zkušenost se školou, vůbec od školky po základku, kam si chodila na střední?

R: Na základku jsem chodila pět let na 1. základní školu v Ostrově.

T: Ta neměla nějaké zaměření? To bylo asi všeobecné, ne?

R: Přesně tak, ale tak ono v těch prvních pěti letech to moc nejde. Jo počkej, ona měla sportovní zaměření, ale to se projevovalo tím, že jsme jednou týdně chodili na plavání. Tak to' zaměření mé základní školy. No a potom všeobecné gymnázium v Ostrově, kde jsme měli výborného chemikáře a potom jsem se začala věnovat chemii.

T: A tam si šla teda od šesté třídy a studovala si až do oktávy?

R: Ano.

T: A pak si teda šla na vysokou školu=

R: = jo, jo, já jsem teda studovala dvě vejšky. Jinak tady Vysokou školu chemicko-technologickou, Chemické inženýrství, protože jsem chtěla mít něco, jako abych byla tedy ten poctivý inženýr, který umí něco aspoň trochu praktického. Nebo se to tak tváří, že umí něco praktického. Abych prostě měla trochu kontakt s tím, co třeba může zajímat lidi v průmyslu nebo tak. Abych tu chemii měla i z té technické

stránky, no a pak jsem na Karlově Univerzitě studovala Přírodovědeckou fakultu, Fyzikální chemii.

T: A to tedy zároveň?

R: No zároveň.

T: A jak jsi to zvládala?

R: [smích] No někdy hůř, někdy líp, někdy těch zkoušek bylo opravdu hodně, ale nakonec jsem to všechno dodělala v řádném termínu, takže jako dobrý.

T: A to bylo na jak dlouho?

R: Já už jsem byla v tom období, kdy se jelo na tři plus dva, takže bakalář a potom navazující magistr.

T: A to samý na té přírodovědecké fakultě?

R: Přesně tak. Tam to taky bylo tři plus dva.

T: Říkáš, že teďka píšeš tu disertačku, tak=

R: =no ještě úplně nepíšu, ale bude to disertace. Tak potom je standardně doktorát u nás je teda na čtyři roky a ten dělám. Jako formálně už jsem zapsaná na Karlově Univerzitě na Přírodovědecké fakultě, ale prakticky sedím tady na UOCHABU na Ústavu organické chemie a biochemie, kde teda nějakou záhadou, kterou nechci rozebírat je teda velký teoretický oddělení a jako, řekla bych, že je to fakt dobrá skupina na ty simulace. Na simulace ne až tak jako že člověk vyvíjí metody a celý den programuje, ale je to docela na ty aplikace, jak jsem ti popisovala. Takže tady jako dělám ten doktorát fyzicky. V prváku jsem chodila na přednášky, já nevím, nejen na Karlovku, ale i na Ústav Heyrovského nebo jsem jezdila na kurz statistické termodynamiky do Göteborgu ve Švédsku. Tak to byl fakt dobrý kurz.

T: A tam si se dostala jak? To ti někdo ve škole nabídnul?

R: No to bylo tak, jak se všichni ti simulanti znají, tak prostě čas od času pošlou i mail, *hele já tady přednáším v ročníku statistické termodynamiky, tak neřekl bys to svým studentům?* Takže takhle přes to, že toho člověka buď zná, nebo víš co, jak prostě pošleš hromadný email všem spolupracovníkům. Tak takhle jsem se k tomu

dostala, Jako zásadní rozdíl mezi tím kurzem tam a tady byl jednak v počtu lidí, protože u nás na ty výběrovky chodí tak tři čtyři lidi, ale tam nás prostě bylo třicet. A fakt tam byli lidi, který to zajímalo a který to chtějí dělat, takže jako nemůžu říct, že by ten objem dat byl asi o tolik jiný než je tady v těch našich výběrovkách, ale jak nás tam prostě bylo víc lidí, který jsme se to fakt chtěli naučit, tak ta atmosféra byla o trochu jiná. To byly tři intenzivní týdny, že člověk nedělal nic jiného, než chodil na ten kurz a dělal pak domácí úkoly.

T: To byli tři týdny za sebou?

R: Ne, to bylo týden tam, pak dva týdny doma na děláni domácích úkolů a pak nějak jako udržování práce v chodu a pak zase takhle. To bylo vtipný. Byl pětihodinový test, ale to bylo tak, že ne, že bychom jenom kvůli těm pěti hodinám museli do Švédska, ale to se vždycky nějak zařídí, že se vybere někdo náhodný z toho místa, kde jsou ti studenti. Tomu se pošle to zadání a ten pak dozoruje, že ten student píše to co má. Takže ten test byl tady, ale pod dozorem někoho pověřeného z toho Švédska. Takže to bylo fajn a vlastně tím prvákem se odbudou ty přednášky, potom, u nás se považuje za vhodné, aby člověk na konci druháku udělal státnice, a potom se už soustředil na ty svoje projekty. Takže já jsem teďka v půlce třetáku. Teďka už se soustřeďuju jenom na ty svoje projekty, píšu články a jezdím na konference.

T: Kam píšeš ty články?

R: No ty naše časopisy nebo ty časopisy, do kterých píšeme, my jsme teda ti simulanti, jak se nám experimentátoři posmívají.

T: Jako že pracujete na tom počítači?

R: Ano, jako že pracujeme na počítači, tak jsme simulanti. Ale ten obor nebo to téma je na rozhraní chemie a fyziky, takže tam my většinou píšeme. Jsou to buď časopisy Americké fyzikální společnosti a je to *Journal of chemical physics*, jako časopis chemické fyziky. Anebo do časopisu Americké chemické společnosti a pak jsou to *Journal of physical chemistry*.

T: Takže píšeš v angličtině.

R: No, píšu všechno anglicky i bakalářku i diplomku jsem psala anglicky, protože když už člověk napíše tu diplomku, tak jí pak chce zrecyklovat do článku a veškerá

literatura je v angličtině. Takže jako kdybych to psala česky, tak bych se trápila s překladem do češtiny a pak zase zpátky s překladem do angličtiny, jako aby to šlo do toho článku. Takže to nemá moc cenu.

T: Kdyby si mi měla říct nějaké tvoje úspěchy, už tak nějak od té základní školy?

R: Tak na základce, těch prvních pět let, to asi ani ne. A na střední jsem, na začátku na tom nižším gymnáziu jsem dělala různé olympiády. Tak nějaká krajská a okresní kola a potom na tom vyšším gymnáziu to byla chemická olympiáda, kde jsem třikrát vyhrála celostátní kolo a jela jsem i na mezinárodní chemickou olympiádu a dostala jsem se mezi prvních deset procent účastníků. Z toho mám samozřejmě velkou radost a bylo to i s velkou pomocí pana profesora Víta. No a teďka v tomhle období jsem ráda, že jsem ty dvě vejšky vystudovala a dobrý. No a potom, co považuju za úspěch, tak to jsou ty články v mezinárodních recenzovaných časopisech. To, že mě občas někdo odcituje, tak to je samozřejmě příjemný. No a pak taky na konferencích, když člověk dostane už, nebo takhle. U nás je to zvykem tak, že většinou ti velcí profesori, ti bossové mají přednášku a ani ne všichni. A potom studenti mají takzvané poster, prostě plakáty, kde prezentují výsledky, ale občas třeba se na základě toho souhrnu posteru udělá i malá studentská sekce, že studenti dostanou krátké přednášky. Takže toho si cením, že jsem dostala na konferenci, na (Godonovské) konferenci u Bostonu, že jsem dostala studentskou přednášku. Anebo na Faraday discussion v Oxfordu, kde studenti stojí v řadách u těch svých posterů. Teďka tam chodí lidi kolem, baví se s nimi a prostě potom řeknou, *jo, tenhle člověk si svojí práci dobře odprezentoval*. Takže třeba, že jsem dostala posterovou cenu na takovýchle akcích v té komunitě.

T: Takže ty tam jedeš=

R: =tam jedeš s tím plakátem, a když jsou ty poster session, tak tam všichni studenti stojí u těch svých posterů a lidi kolem chodí a ptají se jich, aby stručně shrnuli tu svojí práci. Tak jakoby za tu. Částečně je to i za tu prezentaci, jak reaguješ na ty dotazy, ale samozřejmě je to i za odkaz tý práce. Takže to taky považuju za úspěch tu posterovou cenu na Faraday discussion. No a předtím, jak jsem mluvila o tom, že jede třeba s posterem, ale ještě dostane přednášku, jako možnost něco odpřednášet, tak to se mi taky povedlo. Takže na té studentské úrovni jsem spokojená, jak prezentuju ty svoje výsledky.

T: Jezdíš často do zahraničí?

R: No, v létě to jsou konference, vždycky tak dvě. Letos jsem byla u Bostonu, protože oni to nikdy nechtějí dělat v nějakém velkém městě, aby jim ty lidi neutíkali, ale vždycky je to v nějakém zapadákově, kde prostě nikdo nikam nemůže, protože by se tam odsud nedostal. Takže proto říkám u Bostonu a v Oxfordu. Tak to bylo tohle léto. No a jinak pracovní jako ve smyslu udržování spolupráce. Většinou tak dohromady strávím tři až čtyři týdny v Berlíně, to je taková dlouhodobá spolupráce, kde se hodně snažím dávat žádosti o výpočetní čas, protože oni tam mají velké výpočetní centrum. Takže v tom Berlíně dlouhodobě spolupracujeme a snažím se co nejvíce využívat ty jejich počítačové klastry. No a tohle to léto, jsem byla u spolupracovníků, se kterými právě děláme na tom radiačním poškození. Tak to jsem byla v Los Angeles. Takže se jako projedu. Až někdy jsem ráda, že někam nemusím jet, protože vlastně ještě součástí toho mého studia je, že jsem, ono to teda není úplně PhD program, ale je to nadstavba PhD v Drážďanech. Člověk tam jezdí do takové, jmenuje se to Mezinárodní škola Maxe Plancka v Drážďanech, teda mezinárodní, jsou tam Němci, Češi, Poláci. Ale z těch Němců jsou to spíš Italové, Mexičané a Španělé, protože ono na tom jihu ta situace není dobrá, tak se stahují do Německa. A jde o to, že člověk přednáší, poslouchá, co dělají ostatní, sem tam jede třeba na nějaký týdenní kurz, ale hlavně jde o to, aby se napublikovalo, a aby my jsme jim poděkovali, že nám dali peníze na ty publikace. Takže vlastně takhle to funguje, oni potřebují naše výsledky a nám se hodí jejich peníze. Takže do těch Drážďan jezdím taky jednou za měsíc.

T: A už si teda publikovala nějakou knihu, když píšeš články?

R: U nás se totiž nikdy nepublikuje. U nás vlastně (3), jako já vím, že v jiných oborech to tak je, že prostě na závěr disertace, ti to vyjde jako knížka. Ale u nás opravdu to důležitý, je v těch člancích a ani často, ani ti nejstarší profesori a největší bossové žádnou knížku nenapíší, protože to důležitý je v těch člancích. Ale knížku jako, to nevím ani ve vyšších nevím. Záleží na oboru a u nás to jsou ty jednotlivé články. Jako že by to někdo dával dohromady jako knížku to ne.

T: Kdo odhalil ten tvůj potenciál? Kdy se to stalo a kdo to byl?

R: No, tak já bych řekla, že to odhalil pan profesor Týnovský nebo pan profesor Vít, že jsem teda začala dělat tu chemickou olympiádu. Takže jako bylo jasné, že se budu směřovat k chemii a už jako jsem věděla, že to bude spíš ta fyzikální chemie, ne teda nutně taková ta organická syntéza, kde máš destilační přístroje. Ale že to bude spíš něco, jako snažit se tomu víc porozumět, a aby tam byla nějaká kombinace s matematikou. No a to, že budu dělat nějaké ty výpočty, protože já na reálnou chemikálii fakt nesáhnu. Tak to bylo prostě na začátku vejšky, že mě známá z chemické olympiády přivedla na tohle chemické pracoviště a já jsem si řekla, že bych to mohla zkusit. A pak už jsem právě u toho samotného modelování zůstala na tom Ústavu organické chemie a biochemie, kde by člověk řekl, jo tak tam musejí všichni vařit s těma destilačníma kónama, ale není to tak, že právě je to jen to modelářský oddělení. Tak to bylo na začátku vejšky, že mě tam přivedla známá. Myslím, že to bylo správné rozhodnutí, jenom sedět u toho počítače a je to tak jako na rozhraní chemie, fyziky, počítačů, je tam i dost matiky.

T: To je tedy tvoje práce, co teďka děláš? Myslím pracovní úvazek?

R: Přesně tak, je to normální práce. Mám normálně úvazek. Já asi tak čtyřikrát do roka podepisuju novou smlouvu, takže teďka nevím, jaký mám úvazek. Ale jako běžný student dostávám stipendium, pak mám tady úvazek a pak právě ještě z těch Drážďan. Jsem tady normálně zaměstnaná. Není to jenom součást studia, kdy jako student žije ze stipendia, tak to naštěstí nemám.

T: Kdyby si mi mohla říct něco o lidech kolem tebe, o tvých vrstevnicích, jak si se cítila ve škole a tak dále?

R: Tak já myslím, že jsem měla jako dobrý spolužáky, takový tolerantní, který mi to nedávali nějak sežrat. Tak to bylo fajn. Ale já jsem asi trochu konzervativní, ale já mám jako jednu kamarádku, kterou mám jako pořád nejlepší kamarádku od první třídy. Pak mám dobrou kamarádku od primy a teďka docela kamarádím s holkama, se kterými se znám od tří let a vlastně pořád mi to jako vydrželo. Takže já tohle to, já mám prostě takový ty nejtěsnější kamarádky v období dávno před tím. No a potom kromě spolužáků jsem měla i kamarády ze sportu. Teďka teda tenis už nehraju, ale hrála jsem tenis. Nebo prostě takovýhle kamarády, který by patřili spíš ne do školy, ale do toho volného času. Takže tam se to jako nějak neprojevovalo.

T: Jak se k tvým zájmům a ke tvému studiu a celkově vůbec staví tví rodiče?

R: Tak já myslím, že každý rodič dítě ve všem podporuje. Takže jsou samozřejmě rádi, že dělám tohle. Samozřejmě o tom oboru, nechci říct, že by o tom taťka jako pochyboval, ale jaksi ta představa toho vědce, který nemá co si namazat na chleba, se mu úplně nezamlouvala. Tak proto taky chtěl, abych studovala tu VŠCHT a měla bych, když tak nějakou jistotu. Ale když prostě vidí, že tu mám normální zaměstnání a normální plat a hlavní je, že mě to baví, tak to rodiče hodně těší, že mě to jako baví a normálně se tím můžu živit. A to jako každý nemůže říct, že ho ta práce opravdu baví a že je to vlastně koníček. Tohle to já mám a taky mám kolem sebe, ono je fajn, když má kolem sebe lidi, které to taky baví. Tím neříkám, že se občas nedostaneme do nějakého konfliktu, nebo že někdo něco přislíbí, že do někdy něco napíše a pak to neudělá, to se jako taky stává. Ale když to třeba srovnám s tím, jak to mají rodiče tak to není tak hrozný, že ty pořád někoho musí uhánět a takhle. tTk tyhle ty problémy já třeba nemám, to je určitě fajn.

T: Co si myslíš, že jsou tvoje silné a slabé stránky ve vztahu ke studiu?

R: Jo tak. Já bych řekla, že jsem docela svědomitá. Myslím si, že si umím dobře zorganizovat čas a nečiní mi na rozdíl od ostatních, když mi něco, teďka už to tak jako není, ale během toho studia jsou věci, který tě nebaví a teďka se ti do toho nechce. Tak si myslím, že mám schopnost překonat to, že mě něco nebaví. No a pro tu mojí práci je asi důležitý, když je nějaký problém, že od toho problému neodejdu, dokud ho nevyřeším. Takže to není v pět, šest padla, ale když ten problém vyřeším v osm, tak ho vyřeším až v osm, ale třeba druhý den si řeknu, že půjdu domů dřív. Máš odpovědnost za ten úkol, vyřešení toho problému a ne za to odsedět si nějakou dobu. Slabý stránky u toho studia, tak asi je hloupý, když se do něčeho ponoříš a teďka jako ten čas před zkouškou ubíhá a ty nekoukáš napravo nalevo a furt řešíš tu jednu blbou rovnici, místo toho, aby ses na ní vykašlala. Jo tak trošičku se vynořit a nadechnout, to může být trošku problém. (6) Neumím posoudit, jak jsem třeba dobrá ve vyhledávání informací. Jako jestli jsem ten správný analytik, ale u nás je třeba jednodušší, že si člověk najde několik článků, a když je porovnáš tak jako víš, že nemusí ta práce s textem být až na takové úrovni, protože často jde o ta čísla. Tak tam je to jako jasný. Jestli bys mi spíš pomohla. Co třeba říkají ostatní?

T: Mě zajímá, jak to vidíš ty u sebe, ale jako v podstatě to co si řekla, třeba někdo má potíže s pozorností.

R: Jakože mají problém se soustředěním nebo takhle? Tak to si myslím, že i když teda taky někdy, já to mám tak, že to jako jde a pak najednou to nejde. Tak fajn, tak se na to vykašlu, tak jdu třeba na půl dne ven a ono zase druhý den to jde.

T: Myslíš si, že jsi nadaná?

R: Řekněme, jestli mám přirozený předpoklad od Boha nebo něco takového? Já bych řekla, že pro to co dělám, mám lepší předpoklady, než třeba kdybych studovala medicínu nebo kdybych dělala něco humanitního. Tady to mi přijde, že mi jde líp než cokoliv jiného. Takže v tomhle smyslu jo. Myslím si, že jsem si vybrala něco, pro co mám přirozený předpoklady.

T: Co pro tebe je nadání? Jak by si ho definovala?

R: Nadání, já bych řekla, že se člověk musí srovnat jako s těmi ostatními, že to je nějaký bonus oproti tomu co ostatní nemají. Řekněme, že nadání na něco je asi to, že když se všichni snaží stejně, ale tobě to jde prostě líp z nějakého neznámého důvodu a ten neznámý důvod je prostě to nadání a může to být cokoliv. Někomu jdou rovnice, někdo si něco lépe zapamatuje, někomu jde líp běhání. Je to nějaká výhoda, kterou si člověk ani nějak nezasloužil, ale prostě ji oproti těm ostatním má.

T: Navštěvovala jsi nějaké kurzy mimo školu? Ať už na střední škole nebo vysoké?

R: Jo jak jsem jezdila do toho Švédska. To byl předmět, který jsem si, pravda na tom studijním to bolelo, ale měla jsem ho normálně zapsaný ve studijním plánu. Takže i když dalo by se říct, že to je kurz navíc nebo to jak jezdím do těch Drážďan. Tak to je taky tak trochu kurz navíc k tomu PhD, ale jinak jako jsem chodila na angličtinu. A ono vlastně u nás veškeré ty účasti na konferencích nebo na nějakých školeních, které jsou součástí práce, by se asi taky dali chápat jako něco navíc, ale jako jinak asi ne.

T: Ty jsi říkala, že si dělala tenis. To jsi dělala nějak dlouhodobě?

R: No já jsem, od 11 do 17 závodila, řekněme tak na okresní úrovni. A jinak teďka jsem spíš přesedlala na to, že vždycky večer jdu běhat, tak pětkrát týdně jdu běhat

anebo v zimě přes víkend na běžky. Anebo v létě na kolo, spíš takový rekreační sport. Snažím se, když teda nejsem v Praze a nejsem v práci, tak se snažím být venku.

T: Jsou nějaké cíle, které sis vytyčila a už jsi jich dosáhla?

R: (10) Jak jsem ti říkala ty různé projekty, tak jsem prostě ráda, že některý se dotáhly do konce a opublikovaly, že to není jako nějaký dlouhodobý životní cíl, ale řekněme pro dobu života doktoranda je potřeba, aby se nějaké projekty dotáhly a aby se to opublikovalo. Aby jednou třeba byla na těch konferencích dobrá zpětná vazba. Tak to je takový sice trochu nízký, ale potřebný cíl. No a potom ty problémy, které máme, abych je vyřešila a abych věděla, proč to funguje. Protože spousta věcí může fungovat ze špatných důvodů, jenom že se ti vyruší chyby a dostane člověk dobrý výsledek, ale pořádně tomu nerozumí. Takže prostě ten cíl porozumět molekulárnímu mechanismu, toho co dělám. No a jako můj další cíl je, že potom doktorátu, pokud člověk chce zůstat v té vědě, tak si myslím, že je potřeba si najít nějaké dobré místo na stážování. Tak trošičku si odpočinout od toho prostředí, ve kterém je docela dlouho, i když já teda mám bezvadný kolektiv, ale přece jenom není špatný se od toho na chvíli odstříhnout. Takže pokud tam odsud dostanu zpětnou vazbu, tak to by bylo příjemný, že bych si jako našla. Další cíl bude dokončit doktorát a najít si nějaký hezký místo na stážování, aby mě to bavilo.

T: Jakým způsobem se učíš? Jaké máš postupy?

R: Tak teďka, když si představím, jak jsem se učila na státnice, tak prostě ráno vstát nasnídat se, učit se, jít běhat mezi tím. Po obědě se zase učit a třeba i do večera. Přes noc, to se neučím. Většinou nějak normálně přes den, ale třeba večer mezi sedmou a devátou mi to taky ještě docela jde. No, a jak jsem v tom oboru, kde je nějaká ta fyzika a matematika, tak hrozně pomůže, když si prostě nad ten problém sednu a pokouším se to sama, aniž bych někam koukala, sama si to odvodit. Sama si napsat ty rovnice a různě s nimi cvičit, aby mi to vyšlo. Takže takový to, že si člověk sám odvozuje a přitom si píše, tak to se mi jako docela osvědčuje. Když si něco jenom čtu, tak to jako úplně nefunguje. Nebo z toho, když vím, že potřebuju za den přečíst, já nevím, sto stránek, tak aspoň něco si zapamatovat, tak to jasně, tak to takhle udělám. Ale pokud se to chci naučit pořádně, tak si potřebuju nad tím popřemýšlet a sama si to odvodit. Učení dlouhých textů by byl asi problém.

T: Byla jsi někdy součástí nějakého speciálního programu pro nadané? Jako je třeba Talnet nebo tak?

R: Nikam jsem nechodila. Mně se hrozně na střední věnoval pan profesor Vít, který prostě sháněl všechny možné úlohy. Takže jsem měla pořád co dělat, a že bych třeba, já vím, že třeba někteří studenti z menších měst jezdí do Prahy, jako nějak pravidelně. Tak to já jsem nedělala. Co bylo, tak to třeba tábor pro chemiky a biology, který byl navázán na to, jakých výsledků člověk dosáhl v těch okresních a krajských kolech. Tak to byl letní tábor a pak soustředění před mezinárodní chemickou olympiádou, to taky byl týden teoretický, týden praktický.

T: Nejmenuje se ten tábor náhodou Běstvína?

R: Ano, přesně tak. To je ten letní tábor a jinak na veřejce je to zbytečné, protože ten člověk si najde nějakou tu svou skupinu nebo nějaký ten ústav. Ale vlastně na střední to byl ten zázrak našeho chemikáře. To je v podstatě všechno. Nejsem si jistá, jestli by se mi chtělo pravidelně, třeba jednou týdně pendlovat mezi Ostrovem a Prahou. Nevím, jak bych se rozhodla. To nedokážu se na to zpětně podívat.

T: Jakou máš zkušenost s jinými učiteli než jen s panem Vítem a jaké jiné předměty tě zajímali?

R: Tak já bych řekla, že jsem měla štěstí na učitele. Já myslím, že v Ostrově na gymnáziu to bylo takový slušný standart, ať už po té stránce úrovně nebo toho lidského přístupu. To jako nemám pocit, že by to někdo v uvozovkách flákal nebo, že by nás zbytečně dusil nebo naopak, že by nám toho říkal málo. Třeba i dějepis mi přišel jako zajímavý, i když jsem věděla, že to nikdy dělat nebudu, čistě proto, že si nemyslím, že se tím dá normálně uživit. Což s tou chemií, když si člověk řekne, že půjde do průmyslu, tak se s tím prostě slušně užíví. Když to s tím dějepisem, je to pro mě těžko představitelný. Ale bavilo mě to si to tak vyslechnout. Jako já nemůžu říct, že by mě něco jako vysloveně nebavilo. Co bylo pro mě jako fakt hrozný, bylo učit se na maturitu z českého jazyka a literatury. Jako všechno bylo dobrý, ale druhá polovina 20. století, to jako opravdu. To bylo asi to nejhorší. Ale jinak nemůžu říct, že by mě něco vyloženě nebavilo, protože ono při tom vyučování to bylo dobrý, ale potom najednou na tu maturitu toho bylo najednou jaksi v tomto oboru na mě příliš.

T: Dodávala ti škola dostatek informací nebo sis musela něco dostudovávat?

R: Tak na střední škole to bylo, v té chemii to bylo jednoduché díky tomu profesoru Vítovi, protože ten dodal úplně všechno, ale kdyby tam nebyl tak bych musela dohledávat, dohledávat a nevím, jestli bych vždycky dohledala. To by byl problém. On je ale právě zručný nejenom v té chemii, ale třeba i v matematice, takže to bylo v pohodě. A potom na vejšce, teda obzvlášť na začátku, kdy jsem dělala to modelování, kdy člověk musí být na slušné úrovni obeznámen s kvantovou mechanikou a tak. Tak to mi samozřejmě na začátku nestačilo, protože ta škola je zaměřená na něco jiného anebo se to používá až ve vyšších ročnících. Takže ze začátku to bylo takový hloupý, protože jsem věděla, že za tři roky se s tím třeba obeznámím, ale teďka jsem si to musela dohledávat a ze začátku se ptát třeba šéfa a kolegů. Tak to bylo, pochopit tu fyziku bylo ze začátku trochu krušný. Když se vrátím ještě k té střední škole, tak vím, že právě třeba kamarádky z olympiády, že oni měli problém něco na té střední škole dohledat. Takže já jsem třeba, měla štěstí, ale je určitě dost studentů, pro které to není jednoduché. Najít všechno co potřebují, aby si rozšířili obzor.

T: Měla jsi třeba někdy problém s tím, že jsi dívka a pohybuješ se v tomhle oboru chemie, fyzika, kde třeba není zas tolik dívek, měla si s tím někdy nějaký potíže?

R: Já bych řekla, že vůbec, v tom našem oboru ne, spíš mám pocit, že když už tam teda nějaká holka je, tak jsou všichni rádi, že si ten kolektiv přece jenom zpestří. Můj šéf je úplně bezvadný a třeba i lidé tam kde pracuji, kde je stoprocentně mužský kolektiv, tak taky to zvládají a dokážou se chovat dobře. Co jsem třeba slyšela od kamarádek z medicíny, tak tam to vždycky tak není. Tam řeknou, my ty holky nepotřebujeme, doktor to prostě musí bejt chlapák a musí umět zařezat zavrtat a takhle. A nic si nějak jako z přednášek nevybavuju, že by se někdo pokoušel o nějaký nevhodný vtíp. Já bych řekla, že spíš takový ten charakteristický rys těchto technik nebo těchto oborů je, že když už tam nějaký ženský jsou tak je to v pohodě. Jediný, co si uvědomuju až v tom pozdější věku, třeba právě na konferenci večer je volná zábava a já už jsem úplně hotová a oni by ještě pořád mluvili. Tak se někdy stane, ale na tom není nic špatného, že se dohodnout nějaký spolupráce. Ale já třeba až budu starší, tak budu úplně mrtvá o půlnoci nebo takhle. Takže tohle to, že přece jenom ty komunity mužů a žen jsou trochu jiný. Ale jinak si myslím, že to opravdu není problém. Spíš potom takové ty nuance v tom společenském životě, nebo takhle.

T: Co plánuješ do budoucna? Jaké jsou tvé dlouhodobější cíle?

R: Můj dlouhodobý cíl je zkombinovat práci a rodinu, abychom to všichni přežili v duševním zdraví. Takže jestli mi po konci doktorátu vyjde nějaká stáž, tak potom bych se chtěla vrátit. A myslím si, že bych pořád chtěla dělat nějak tu vědu, takže ať už na akademii nebo na nějakou vysokou školu. Kde bude zájem, kde budou peníze a tak. Takže pokud by to po té stáži klaplo, že bych se vrátila a dělala tu vědu, tak to by mi úplně nejvíc vyhovovalo. A do toho to nějak skloubit s rodinou. Asi budu i trochu zneužívat svoje rodiče, jako že zaměstnám maminku jako babičku a podobně.

T: A na tu stáž by si jela nejraději kam?

R: Mě záleží na tom projektu, takže ten člověk co je v Paříži, vím, že má dobré nápady, dobré projekty, má živou skupinu. Takže to by se mi líbilo, ale když to neklapne, tak si najdu něco jiného a zase budu vybírat podle toho, aby se mi líbily ty projekty.

T: Na ty stáže se můžeš přihlašovat jako sama nezávazně na někom, to je tvé rozhodnutí?

R: Ano, to je mé rozhodnutí, ale u nás jako naštěstí už to tak je, když chceš aspoň trochu stářejší místo na akademii věd, tak musíš mít za sebou nějakou takovouhle stáž. A to už je po skončení doktorátu normální pracovní poměr, akorát, že na ten rok nebo dva. Když si něco vybereš a tomu člověku se líbíš, tak spolu podepíšete pracovní smlouvu a je to. A když se mu nelíbíš, tak spolu tu smlouvu nepodepíšete.